

KOMORNÍ LISTY

časopis soudních exekutorů

III/2013
5. ročník

ROZHOVOR
S MARTINEM VYCHOPNĚM

ÚLOHA ZNALCE
V EXEKUČNÍM ŘÍZENÍ

EXEKUCE
A VÝŽIVNÉ

vydává Exekutorská komora
České republiky

VYZKOUŠEJTE SI E-DRAŽBY ZDARMA

USNADNĚTE ŽIVOT SOBĚ I SVÝM KLIENTŮM

Dva měsíce k vyzkoušení pořádání E-DRAŽEB zcela ZDARMA.

Chcete dražit elektronicky nebo si chcete tento inovativní způsob dražení pouze vyzkoušet? Máte možnost. Zadejte nám své E-dražby a vyzkoušejte si nezávazně a zdarma, jak se draží elektronicky na portálu DRAZBY-EXEKUTORI.CZ, který samozřejmě splňuje veškeré právní nároky stanovené příslušnými zákony, stejně jako představy našich stávajících klientů z řad SE. Využití této akce Vás k ničemu nezavazuje. Vyzkoušejte si náš systém e-dražeb, potažmo rozsáhlé inzerce dražeb s napojením na další subjekty, klidně na všech Vašich aktuálních dražbách a ujistěte se, že Vám poskytneme přesně to, co hledáte (nabídka platí pouze pro nové klienty).

Jak na to a co Vás čeká?

- 1) Pošlete na krenkova@e-aukce.com dražební vyhlášku, případně znalecký posudek, foto.
- 2) My dražbu zveřejníme na portálu DRAZBY-EXEKUTORI.CZ (E-AUKCE.COM).
- 3) Uveřejnění dražby vám potvrdíme e-mailem.
- 4) V případě zájmu dražbu podpoříme inzercí na portálu E-AUKCE.COM, iHNed.cz, na realitním portálu a magazínu REALCITY.CZ nebo v [Konkursních Novinách](#) za zvýhodněnou cenu.

drazby-@xekutori.cz

Kontaktujte nás:

+420 774 868 037

+420 241 416 417

spravce@e-aukce.com

VEŠKERÉ STAROSTI S POŘÁDÁNÍM VAŠICH DRAŽEB NECHTE NA NÁS.

DISKUSNÍ FÓRUM EXEKUTORSKÉ KOMORY ČR 2013

Mgr. Jaroslav Kocinec, LL.M.

soudní exekutor
Exekutorského úřadu Frýdek-Místek

Vážené kolegyně a kolegové,

blíží se další ročník Diskusního fóra Exekutorské komory České republiky. Koná se ve dnech 30. září a 1. října 2013. Letošní ročník je věnován střetu exekučního a insolvenčního řízení. Přijměte prosím co nejsrdečnější pozvání a dovoluňte mi vyjádřit naději, že se ve Stříteži shledáme co v nejširším počtu.

Střet exekučního a insolvenčního řízení totiž není pouze vzrušující právně teoretické téma, ale je především problémem, se kterým se setkáváme v naší práci dnes a denně. Není snad soudního exekutora, který by nezažil ty nepříjemné chvíle před dražbou nemovitých věcí, kdy čeká, zda povinný nebo spřízněná osoba nepodá insolvenční návrh.

Díky některým kolegům již víme, že tyto situace lze úspěšně řešit podáním návrhu na předběžné opatření v případě šikanózního návrhu. Kde však jsou hranice mezi návrhem povinného, který podává návrh snad z nedbalosti pouze na poslední chvíli, a záměrně šikanózním návrhem?

Taktéž otázky k možnostem odmítání zjevně účelových návrhů na zahájení insolvenčního řízení pokládané našim hostům z řad insolvenčních soudců budou jistě velice zajímavé. To také z důvodu, že okamžikem zveřejnění odmítnutí insolvenčního návrhu v insolvenčním rejstříku pomíjejí účinky zahájení insolvenčního řízení. Bez ohledu na možné podané odvolání.

Exekuce na hodnoty ve společném jmění manželů v případě, že výlučně manžel povinného se nachází v insolvenční, je rovněž praxi blízký případ. Dalším velice třesnutým problémem je vydávání vymoženého plnění insolvenčnímu správci dle § 46 odst. 7 exekučního řádu. V neposlední řadě budou probrány i novinky v insolvenčním řízení a jeho střetu s exekučním řízením, které nás čekají po Novém roce. Dokonce jedna změna by měla být i pozitivní z hlediska exekuční praxe.

Nelze opomenout společenskou část celé akce. Neformální možnosti prodiskutování různých, zdánlivě nesmiřitelných názorů by mělo být plně využito. Pevně doufám, že Diskusní fórum EK ČR 2013 přispěje k efektivnější obraně před pokusy zneužití institutů insolvenčního práva ať ze strany dlužníka, nebo ze strany třetích osob při zachování smyslu a cílů jak exekučního, tak insolvenčního řízení. Proto tedy na shledanou na letošním ročníku Diskusního fóra ve Stříteži u Jihlavy.

OBSAH

ROZHOVOR	6 Musí zůstat zachována pouze jedna komora a povinné členství advokátů v ní rozhovor s JUDr. Martinem Vychopněm, předsedou České advokátní komory
ČLÁNKY	9 Úloha znalce v exekučním řízení JUDr. Ing. Bohumil Poláček, Ph.D., MBA, LL.M. 14 Odměna soudního exekutora za provedení exekuce ukládající zaplacení peněžité částky ve světle judikatury a legislativních změn Mgr. Veronika Vojtková 19 Exekuce a výživné Mgr. Martina Hradská
METODIKA	23 Hybridní pošta Mgr. Alan Havlice
ZE ZAHRANIČÍ	27 Přepřacované nařízení Brusel I z pohledu uznání a výkonu rozhodnutí Mgr. et Bc. Petra Konečná, Mgr. Jaroslav Hobl
JUDIKATURA	32 Z judikatury Ústavního soudu rubriku připravila Mgr. Lucie Mikmeková 36 Z judikatury Nejvyššího soudu ČR rubriku připravila Mgr. Vladimíra Medková
ZPRÁVY Z KOMORY	40 Aktuální události rubriku připravila Mgr. Petra Báčová

Fotografie na titulní straně: ČAK

ABSTRAKTY

JUDr. Ing. Bohumil Poláček, Ph.D., MBA, LL.M.

Úloha znalce v exekučním řízení

Z přiměřeného použití občanského soudního řádu vyplývá pro soudního exekutora i možnost/povinnost ustanovit znalce pro ocenění exekučovaného majetku. Z podstaty věci pak plyne, že se vždy bude jednat o znalce v oboru ekonomika, odvětví ceny a odhady, specializace oceňování podniku, finančního majetku, nehmotného majetku, movitého majetku nebo nemovitostí. Soudní exekutor bude v zásadě vždy vyžadovat písemný posudek znalce. Ve výjimečných, zvláště obtížných případech, vyžadujících zvláštního vědeckého posouzení, může soudní exekutor ustanovit k podání znaleckého posudku nebo přezkoumání posudku podaného znalcem státní orgán, vědecký ústav, vysokou školu nebo instituci specializovanou na znaleckou činnost. Účastníkovi, popřípadě i někomu jinému, může soudní exekutor uložit, aby se dostavil ke znalci, předložil mu potřebné předměty, podal mu nutná vysvětlení, anebo aby něco vykonal nebo snášel, jestliže to je k podání znaleckého posudku třeba. Hlavním úkolem znalce je vypracovat znalecký posudek o hodnotě majetku stanovené v souladu s exekučním řádem, tj. ceny obvyklé v době vydání znaleckého posudku. Poté, co znalec odevzdá soudnímu exekutorovi znalecký posudek, přizná mu soudní exekutor odměnu za podání znaleckého posudku samostatným usnesením o znalečném, které se stává účelně vynaloženým nákladem exekuce.

Mgr. Veronika Vojtková

Odměna soudního exekutora za provedení exekuce ukládající zaplacení peněžité částky ve světle judikatury a legislativních změn

Cílem této práce je stručně nastínit vývoj zásadních legislativních změn týkajících se honorování soudního exekutora za provedení exekuce na peněžité plnění ovlivněný bohatou judikaturou činností soudů a zároveň poukázat na některé problematické otázky, jež přináší právě aplikace zákonné úpravy korigované rozsáhlou judikaturou v každodenní praxi exekuční činnosti. Ústředním tématem práce je pak zákonná a výkladová charakterizace vymoženého plnění coby základu pro výpočet odměny při provedení exekuce na nepeněžité plnění a s tím související vznik nároku soudního exekutora na odměnu v různých fázích řízení.

Mgr. Martina Hradská

Exekuce a výživné

Cílem této práce je upozornit na základní specifika exekucí vedených pro vymožení výživného. Autorka se zabývá dopady vybraných zákonných ustanovení na provádění exekuce pro tento druh plnění. Zaměřuje se především na zahájení exekučního řízení, věnuje se vybraným způsobům provedení exekuce a zvláštnostem při rozhodování o zastavení exekuce. Z jednotlivých způsobů provedení exekuce je speciálně pozornost věnována exekuci prováděné srážkami ze mzdy, prodejem nemovitosti povinného a pozastavením řidičského oprávnění. V textu práce je zohledněna novela občanského soudního řádu a exekučního řádu v podobě zákona č. 396/2012 Sb.

MUSÍ ZŮSTAT ZACHOVÁNA POUZE JEDNA KOMORA A POVINNÉ ČLENSTVÍ ADVOKÁTŮ V NÍ

ROZHOVOR
S JUDR. MARTINEM
VYCHOPNĚM, PŘEDSEDOU
ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY

Ambice na příští volební období, současný stav advokacie, otázka vzdělávání koncipientů – nejen na tato témata jsme se ptali JUDr. Martina Vychopně (*28. 7. 1966). Předsedou České advokátní komory (ČAK) je od roku 2009. O její vedení se hodlá ucházet znovu. 6. sněm advokacie, který je i sněmem volebním, proběhne 11. října v Praze.

připravila
Petra Báčová
tisková mluvčí Exekutorské komory

Začněme prosím tím, co se Vám podařilo. Ve vedení Komory jste již několik let. Před svým prezidentským obdobím jste v ČAK působil jako místopředseda pro mezinárodní vztahy... Které nejdůležitější projekty se pod Vašima rukama zrodily a kterých si nejvíce vážíte?

Taláry, identifikační karty, elektronická kniha úschov a advokátní tarif. To byla čtyři hlavní témata či projekty, chcete-li, jimiž se představenstvo ČAK v uplynulém období zabývalo a které řešilo.

Advokátní taláry byly projektem již předchozího představenstva a tento projekt byl v našem volebním období dokončen. Dokončení znamenalo nejen faktické vybavení advokátů i soudů, ale i řízení před Ústavním soudem a ÚOHS. Všechna řízení skončila s kladným výsledkem pro advokacii a taláry se v praxi ujaly.

Nové identifikační karty, které nahradily dřívější nevzhledné, papírové, byly vyměněny všem advokátům a pokračujeme v dalších aktivitách pro širší možnosti jejich používání, např. v elektronických systémech či přístupech do soudních budov.

Vytvořili jsme jednoduchou, účinnou evidenci úschov v podobě elektronické knihy úschov za účelem kontroly správného postupu advokátů při nakládání s úschovami a již nyní provádíme průběžné kontroly.

Jaký byl vývoj na poli advokátního tarifu, nemusím čtenářům Komorních listů asi blíže připomínat, šlo o nepředvídatelný vývoj s nečekanými soudními rozhodnutími. Problémem vhodné úpravy tarifu se zabýváme vlastně nepřetržitě.

Jaké jsou tedy reálné dopady posledních zásahů do odměňování advokátů?

S ohledem na to, že všechny zásahy – ať už z důvodů odstranění následků povodní, ekonomické krize, problematiky přísudků v tzv. bagatelních věcech atd., byly zásahy, které znamenaly jen snížení sazeb, reálný dopad je jasný. V mnoha případech šlo ale také o výrazný zásah do práv klientů, kteří museli dopláct, např. za náklady za zastupování před soudem, ze svého. Nikdo, ani advokáti, zadarmo pracovat nebude. Byť je to téměř nemožné laické veřejnosti vysvětlit, neustálé snižování tarifů výrazně zasahuje do efektivity justičního systému, do nezávislosti justice, do spravedlnosti samotné.

Svůj opětovný zájem o předsednický post ČAK jste oznámil už v listopadu loňského roku. S jakými motivacemi a záměry se o něj budete ucházet?

Naše motivace i záměry jsou relativně jednoduché a konstantní. Musí i nadále zůstat zachována pouze jedna advokátní komora a povinné členství advokátů v ní. Komora musí být nezávislá na státu a musí efektivním způsobem vykonávat veřejnou

správu na úseku advokacie, jejíž neoddělitelnou součástí je výkon kontrolních a kárných pravomocí a náležitý dohled nad dodržováním pravidel soutěže advokátů. Přitom se však Komora v žádném případě nesmí dostat do pozice politické strany či odborového svazu. Byť to na první pohled tak nevypadá, jde o základní pravidlo na ochranu práv a oprávněných zájmů klientů, jimž je tímto institucionálně zajištěna kvalita vztahu advokát-klient.

K základním povinnostem advokáta patří povinnost mlčenlivosti. Zejména státní (a bohužel i evropská) moc se neustále snaží advokátní mlčenlivost prolamovat. Málokdo si ale uvědomuje, že povinnost mlčenlivosti chrání především klienty advokátů, nikoliv advokáty samotné. Povinnost mlčenlivosti advokáta nemůže být nijak oslabována, neboť tím by byly ohroženy základní principy nezávislosti advokacie na státní moci a došlo by tím i k narušení ústavně garantovaného spravedlivého procesu.

V poslední době se na trhu právních služeb výrazně zvyšuje počet případů, kdy právní služby poskytují osoby, které k tomu nemají žádné oprávnění. Často se jejich činnost označuje jako „vinklářství“. Subjekty, které tuto neoprávněnou činnost vyvíjejí, nedisponují potřebnou kvalifikací, nejsou odpovědné za škodu, kterou způsobí, nemají svoji odpovědnost pojištěnou a nejsou povinny dodržovat při své činnosti mlčenlivost. Tím doslova ohrožují ty, jimž své služby takto poskytují. Považujeme za zásadní bojovat proti takovému přístupu a docílit změny, ať již interpretační, nebo legislativní.

Které úkoly jste si vytyčil pro nadcházející funkční období, budete-li zvolen? Čeho byste chtěl dosáhnout?

Kromě výše popsaných motivací a záměrů bych si přál, aby sněm proběhl řádně, aby byly zvoleny všechny orgány ČAK a aby personální složení těchto orgánů dávalo záruku kontinuity, spolehlivosti, pracovitosti a dostatečné variability, což jsou všechno nezbytné atributy pro jejich fungování.

Současná fáze advokacie v Česku – toto téma teď rezonuje nejen odbornými kruhy... Jaký je Váš náhled, popis věci?

Překotný početní růst, vytvářející velký tlak na dodržování advokátních předpisů a na činnost všech orgánů Komory – počet

advokátů přesáhl jedenáct tisíc. Spolu s tím se vytváří i tlak na ostatní složky justice – advokáti se velmi často specializují, jejich znalosti a zkušenosti se tříbí do nejmenších detailů, dovedou se velmi intenzivně brát za práva svých klientů. Na druhé straně se i samotní advokáti diverzifikují – existuje skupina velmi úspěšných i skupina těch, kteří těžce hledají uplatnění.

To jsou tedy problémy, které ČAK v tuto chvíli nejvíce pálí?

Jak jsem zmínil – překotný růst s sebou nese stále se zvyšující nároky a požadavky zejména na činnosti evidenční, kontrolní a výchovnou. Matrika ČAK musí splňovat další a další požadavky státu (naposledy připojení do základních registrů). Kontrolní činnosti se musí věnovat mnohem více času a financí (advokátní komora je jako nezávislá a samosprávná financována pouze advokáty). Počet koncipientů přesahuje tři tisíce, což zvyšuje nároky na jejich výchovu i následně na organizaci advokátních zkoušek.

Je podle Vás nějaká cesta, jak se vypořádat s fenoménem výrazného nárůstu počtu advokátů, o kterém mluvíte?

S tím nelze nijak naložit. Advokacie je svobodné povolání a kdo splní zákonem stanovené předpoklady, musí být do seznamu advokátů zapsán. Dokud nebude regulován počet absolventů právnických fakult a dokud bude zachována praktická nepropustnost právnických profesí, bude advokátů pouze přibývat. Z mezinárodních kontaktů mám informace, že v některých evropských zemích tento stav vede k tomu, že řada advokátů musí dokonce svoji profesi opustit a žít se něčím jiným.

Ještě jsme nezmínili legislativní vývoj: Promítne se do výkonu advokacie nový občanský zákoník? Jak konkrétně?

Zásadně. Všichni se budou muset intenzivně znovu učit. Něco podobného, i když v mnohem menší míře, jsem zažil s obchodním zákoníkem. Nová civilně právní úprava bude obrovská změna. Mimo jiné, úprava odpovědnosti advokátů za škodu, kterou způsobí při výkonu své profese, bude zřejmě mnohem přísnější než dosud.

Sledujete dění v Exekutorské komoře ČR? Lze obě komory porovnat?

Omlouvám se, dění ve Vaší Komoře nejsem z časových důvodů schopen podrobně sledovat, snažím se ale sledovat alespoň věci a události základní. Obě komory zřejmě nelze porovnat – soudní exekutor je úřadem, na nějž stát převedl pravomoci v exekučním řízení, advokát je povolání na státu nezávislé. Početně jde taktéž o nesrovnatelnou záležitost.

Srovnáváte vývoj advokacie v Česku se situací v Evropě? Angažuje se ČAK v mezinárodních organizacích?

Dění na mezinárodní, zejména evropské úrovni, sledujeme velmi bedlivě. V Bruselu máme své stálé zastoupení a máme tak přesné a včasné informace o tom, co se v Evropě děje. Vedle toho je ČAK členem některých významných mezinárodních organizací (IBA, UIA, AIJA), v nichž máme své stálé zástupce i na nejvyšších stupních řízení. Těžiště naší mezinárodní činnosti se soustřeďuje do CCBE.

Navíc kromě těchto činností v rámci své předsednické funkce zvládáte i další, je to tak? Na Právnické fakultě Univerzity Karlovy vyučujete občanské právo hmotné, v Benešově se svými partnery provozujete advokátní kancelář... Jak se Vám daří všechno skloubit?

Funkce předsedy ČAK je funkcí čestnou a časově neuvěřitelně náročnou. Kloube se to obtížně, ale musí to jít.

ÚLOHA ZNALCE V EXEKUČNÍM ŘÍZENÍ

JUDr. Ing. Bohumil Poláček, Ph.D., MBA, LL.M.

znalec v oboru ekonomika, odvětví ceny a odhady,
vysokoškolský pedagog

Podle exekučního řádu platí (nestanoví-li tento zákon jinak), že je soudní exekutor oprávněn vykonat všechny úkony, které občanský soudní řád a další právní předpisy jinak svěřují při provedení výkonu rozhodnutí soudu, soudci, vykonavateli nebo jinému zaměstnanci soudu, přičemž ustanovení občanského soudního řádu se pro exekuční řízení použijí přiměřeně.¹ Výkon rozhodnutí ukládajícího zaplacení peněžité částky lze pak podle občanského soudního řádu provést mimo jiné prodejem movitých věcí, nemovitostí a postižením podniku. Výkon rozhodnutí prodejem zástavy lze pro zajištěnou pohledávku provést prodejem zastavených movitých a nemovitých věcí, věcí hromadných, souborů věcí a bytů nebo nebytových prostorů ve vlastnictví podle zvláštního zákona, příkázáním zastavené peněžité pohledávky a postižením zastavených jiných majetkových práv.²

Ustanovení znalce

Z přiměřeného použití občanského soudního řádu vyplývá pro soudního exekutora i možnost/povinnost ustanovit znalce pro ocenění exekučovaného majetku. Z podstaty věci pak plyne, že

¹ § 52 odst. 1 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, v platném znění, zní: „Nestanoví-li tento zákon jinak, použijí se pro exekuční řízení přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu.“ § 52 odst. 2 zákona č. 120/2001 Sb. pak říká: „Nestanoví-li tento zákon jinak, je exekutor oprávněn vykonat všechny úkony, které občanský soudní řád a další právní předpisy jinak svěřují při provedení výkonu rozhodnutí soudu, soudci, vykonavateli nebo jinému zaměstnanci soudu.“

² § 258 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v platném znění, zní: „Výkon rozhodnutí ukládajícího zaplacení peněžité částky lze provést srážkami ze mzdy, příkázáním pohledávky, správou nemovitosti, prodejem movitých věcí a nemovitostí, postižením podniku a zřízením soudcovského zástavního práva k nemovitostem.“ § 258 odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb. pak říká: „Výkon rozhodnutí prodejem zástavy lze pro zajištěnou pohledávku provést prodejem zastavených movitých a nemovitých věcí, věcí hromadných, souborů věcí a bytů nebo nebytových prostorů ve vlastnictví podle zvláštního zákona, příkázáním zastavené peněžité pohledávky a postižením zastavených jiných majetkových práv.“

se vždy bude jednat o **znalce³ v oboru ekonomika, odvětví ceny a odhady, specializace oceňování podniku, finančního majetku, nehmotného majetku, movitého majetku nebo nemovitostí**. Občanský soudní řád přímo hovoří o tom, že závisí-li rozhodnutí na posouzení skutečností, k nimž je třeba odborných znalostí, vyžádá soud (tedy i soudní exekutor) u orgánu veřejné moci odborné vyjádření. Jestliže pro složitost posuzované otázky takový postup není postačující nebo je-li pochybnost o správnosti podaného odborného vyjádření, ustanoví soudní exekutor znalce. Je-li ustanoveno několik znalců, mohou podat společný posudek.

Místo výsledku znalce se soud může v odůvodněných případech spokojit s písemným posudkem znalce. Soudní exekutor bude tedy v zásadě vždy vyžadovat **písemný posudek znalce**. Je-li pochybnost o správnosti posudku nebo je-li posudek nejasný nebo neúplný, požádá znalce o vysvětlení. Kdyby to nevedlo k výsledku, soudní exekutor nechá znalecký posudek přezkoumat jiným znalcem. Ve výjimečných, zvláště obtížných případech, vyžadujících zvláštního vědeckého posouzení, může soudní exekutor ustanovit k podání znaleckého posudku nebo přezkoumání posudku podaného znalcem státní orgán, vědecký ústav, vysokou školu nebo instituci specializovanou na znaleckou činnost. Účastníkovi, popřípadě i někomu jinému, může soudní exekutor uložit, aby se dostavil ke znalci, předložil mu potřebné předměty, podal mu nutná vysvětlení, anebo aby něco vykonal nebo snášel, jestliže to je k podání znaleckého posudku třeba.⁴

Ustanovení znalce pro jednotlivé druhy majetku

V případě dražby **movitých věcí** provede odhad soudní exekutor; znalce přibere, pokud v jednoduchých případech nestačí

odhad provedený vykonavatelem při sepsání věci. Odhad soudní exekutor neprovede, pokud cenné papíry soudní exekutor realizuje pomocí obchodníka s cennými papíry.⁵ Vždy se provádí ocenění znalcem po právní moci usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí⁶ (ale ne v případě, pokud exekuci nelze provést)⁷ a po zjištění ceny sepsaných věcí (dále jen „rozhodná cena“) a soudní exekutor zajistí, aby: a) zvláště významná výtvarná díla a památky, b) rukopisy zvláště významných literárních děl, c) osobní památky a korespondence zvláště významných spisovatelů a kulturních činitelů, jakož i jiné upomínkové předměty muzeální povahy po těchto osobách, d) předměty větší kulturní historické hodnoty a jejich soubory byly nabídnuty ke koupi za hotové institucím, jejichž posláním je péče o takové památky, a to nejméně za rozhodnou cenu.⁸

Pokud se bude jednat o dražební prodej nemovitostí a zástav po právní moci usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, soudní exekutor ustanoví znalce, kterému uloží, aby ocenil nemovitost a její příslušenství cenou obvyklou. Je-li to potřebné, provede soudní exekutor ohledání nemovitosti a jejího příslušenství. O době a místě ohledání soudní exekutor uvědomí oprávněného, ty, kdo přistoupili do řízení jako další oprávnění, povinného a znalce. Povinný, popřípadě i další osoby, jsou povinni umožnit prohlídku nemovitosti a jejího příslušenství, potřebnou k provedení ocenění. Neumožní-li povinný prohlídku nemovitosti a nelze-li bez ohledání cenu určit, je soudní exekutor oprávněn zjednat si do nemovitosti povinného přístup. Jestliže nemovitost a její příslušenství byly dříve oceněny uvedeným způsobem a jestliže se nezměnily okolnosti rozhodující pro ocenění, může soudní exekutor od nového ocenění upustit.⁹ Při **oceňování nemovitosti, jejího příslušenství a jednotlivých práv a závad s nemovitostí spojených** se použije obvyklá cena podle zvláštního právního předpisu.¹⁰ Exekuční řád pak přímo říká, že nestanoví-li zákon jinak, použijí se na exekuci prodejem movitých věcí a nemovitostí přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu upravující výkon rozhodnutí prodejem movitých věcí a nemovitostí.¹¹

³ Podle zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, v platném znění a ve znění vyhlášky č. 37/1967 Sb., k provedení zákona o znalcích a tlumočnících, v platném znění.

⁴ Srov. § 127 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v platném znění.

⁵ Srov. § 328 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v platném znění.

⁶ Srov. § 52 odst. 3 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, v platném znění.

⁷ Srov. § 47 odst. 2 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, v platném znění.

⁸ Srov. § 328a odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v platném znění.

⁹ Srov. § 336 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v platném znění.

¹⁰ Srov. § 66 odst. 5 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, v platném znění.

¹¹ Srov. § 69 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, v platném znění.

Provádí-li se exekuce postižením podniku, soudní exekutor vydá exekuční příkaz na **postižení podniku**. Následně se rozhoduje, jestli bude proveden prodej či správa. Pokud se rozhodne o správě, ustanoví se správce podniku. Při oceňování podniku nebo jeho části se použije obvyklá cena podle zvláštního právního předpisu.¹² Nestanoví-li exekuční řád jinak, použijí se na exekuci postižením podniku přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu upravující výkon rozhodnutí postižením podniku.¹³ Po právní moci usnesení, kterým byl nařízen prodej podniku v dražbě, soudní exekutor uloží správci, aby podal zprávu o ceně podniku, kterou zjistil mimo jiné na základě ocenění znalce, kterého si správce se souhlasem soudního exekutora přibral. Přibrání znalce je přitom zákonnou povinností správce.¹⁴ Nestanoví-li soudní exekutor jinak, správce ve zprávě o ceně podniku uvede: a) jaké věci, práva a jiné majetkové hodnoty patří k podniku a jakou mají cenu, b) kolik činí v podniku peněžní prostředky v hotovosti a uložené na účtu u peněžního ústavu v měně České republiky, c) jaké závazky patří k podniku a jakou mají cenu, d) jaké peněžité závazky patří k podniku a kolik činí celkem, e) kolik činí čistě jmění podniku.¹⁵ Při prodeji zástavy při exekuci zastaveného podniku se užijí ustanovení o exekuci prodejem podniku, nestanoví-li zákon jinak.¹⁶

Při **postižení jiných majetkových práv** lze exekuci nařídit postižením jiného práva než mzdy, peněžité pohledávky nebo nároku, jde-li o právo, které má majetkovou hodnotu a které není spojeno s osobou povinného a je převoditelné na jiného. K určení rozhodné ceny soud přibere znalce, nelze-li cenu určit ze smlouvy, na jejímž základě jiné majetkové právo vzniklo.¹⁷ Při **postižení účasti povinného ve společnosti s ručením omezeným, v družstvu a komanditisty v komanditní společnosti** je-li podíl neomezeně převoditelný, prodá se po právní moci usnesení o nařízení exekuce v dražbě. K určení rozhodné ceny přibere soud znalece; za tím účelem jsou obchodní společnost nebo družstvo povinny poskytnout soudu a znalci informace potřebné k určení ceny podílu.¹⁸

Ve všech uvedených případech se jedná o **ocenění obvyklou cenou**. Podle zákona o oceňování majetku se obvyklou cenou rozumí cena, která by byla dosažena při prodeji stejného, popřípadě obdobného majetku nebo při poskytování stejné nebo obdobné služby v obvyklém obchodním styku v tuzemsku ke dni ocenění. Přitom se zvažují všechny okolnosti, které mají na cenu vliv, avšak do její výše se nepromítají vlivy mimořádných okolností trhu, osobních poměrů prodávajícího nebo kupujícího ani vliv zvláštní obliby. Mimořádnými okolnostmi trhu se rozumějí například stav tísně prodávajícího nebo kupujícího, důsledky přírodních či jiných kalamit. Osobními poměry se rozumějí zejména vztahy majetkové, rodinné nebo jiné osobní vztahy mezi prodávajícím a kupujícím. Zvláštní oblibou se rozumí zvláštní hodnota přikládána majetku nebo službě vyplývající z osobního vztahu k nim.¹⁹

Postup znalce

V případě, že vydání exekučního příkazu nepřimělo dlužníka uhradit pohledávku a usnesení i exekuční příkaz jsou již pravomocné, vydá soudní exekutor usnesení, kterým jmenuje jím zvoleného znalce k vyhotovení znaleckého posudku a ve kterém přesně specifikuje předmět ocenění. Hlavním úkolem znalce je vypracovat znalecký posudek o hodnotě majetku stanovené v souladu s exekučním řádem, tj. ceny obvyklé v době vydání znaleckého posudku (v případě nemovitosti včetně jejích součástí, příslušenství a jednotlivých práv a závad s nemovitostí spojených). Znalec se řídí předpisy pro něj závaznými a svým znaleckým posudkem osvědčuje skutečný stav. Znalec musí ověřit faktický stav oceňované věci **místním šetřením**.

V praxi znalec, poté co obdrží usnesení o jmenování znalce soudním exekutorem, se pokusí kontaktovat povinného a sna-

¹² § 2 odst. 1 zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů (zákon o oceňování majetku), v platném znění.

¹³ Srov. § 70 odst. 2 a 5 a § 71 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, v platném znění.

¹⁴ Viz § 338 mb odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v platném znění.

¹⁵ Srov. § 338mb zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v platném znění.

¹⁶ Srov. § 338zr zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v platném znění.

¹⁷ Srov. § 320 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v platném znění.

¹⁸ Srov. § 320ab zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v platném znění.

¹⁹ Srov. § 2 zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů (zákon o oceňování majetku), v platném znění a ve znění vyhlášky č. 3/2008 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů, v platném znění.

zí se dohodnout zpřístupnění nemovitosti (podniku, movité věci) a provedení prohlídky. V mnoha případech nejsou povinní ochotni spolupracovat, na výzvy znalce o zpřístupnění nereagují. Znalec si však může sjednat přístup k oceňované věci v součinnosti se soudním exekutorem.²⁰ Součástí znaleckého posudku by měla být **fotodokumentace**.

Znalec využívá možnosti získat **informace** o stavebnětechnickém stavu a dispozici oceňovaných objektů v archívech příslušných stavebních úřadů nebo z jiných veřejně dostupných zdrojů; informace o případných právních závadách (věcných břemenech, předkupních právech, nájemních smlouvách apod.) v listinách uložených na příslušných katastrálních úřadech. Informaci, jakou však znalec nezíská v případě, že povinný nespolupracuje, je skutečný stav interiéru, který může být pro ocenění podstatný a může ovlivnit výslednou hodnotu majetku. Taktéž pokud znalec nemá informace o uzavřeném nájemním vztahu (často se také nájemní vztah „obchází“ zřízením věcného břemene práva užívání), nezná jeho podmínky (výši nájemného, dobu nájmu, jiná ustanovení o právech nájemce), nemůže je do ocenění zahrnout. Tato skutečnost bývá i důvodem odvolání povinného proti znaleckému posudku (resp. proti usnesení o určení ceny nemovitosti), že stanovená hodnota neodpovídá skutečnosti. Podá-li některý z účastníků řízení, případně dotčených osob, odvolání do usnesení o určení ceny nemovitosti, předloží jej soudní exekutor spolu s exekučním spisem příslušnému krajskému soudu k projednání. Rozhodne-li krajský soud o vrácení věci k opětovnému projednání, přepracuje znalec svůj původní znalecký posudek.

Pro stanovení výsledné hodnoty používá znalec běžných oceňovacích metod a standardů stanovených na základě tržních principů.²¹ Znalec vypracuje posudek, který musí zahrnovat všechny skutečnosti, na základě kterých ke stanovené ceně dospěl. Soudní exekutor, který v řízení ustanovil znalce, vymezí ve svém opatření jeho úkol, podle okolností případu též formou otázek tak, aby se znalec zabýval jen takovými skutečnostmi, k jejichž posouzení je třeba jeho odborných znalostí. V posudku uvede znalec popis zkoumaného materiálu, popřípadě jevů, souhrn skutečností, k nimž při úkonu přihlížel (nález), a výčet otázek, na které má odpovědět, s odpověďmi na tyto otázky (posudek). Písemný znalecký posudek musí být

sešit, jednotlivé strany očíslovány, sešívací šňůra připevněna k poslední straně posudku a přetištěna znaleckou pečetí. Na poslední straně písemného posudku připojí znalec znaleckou doložku, která obsahuje označení seznamu, v němž je znalec zapsán, označení oboru, v němž je oprávněn podávat posudky, a číslo položky, pod kterou je úkon zapsán ve znaleckém deníku.²²

Pokud soudní exekutor prodává exekuoanou věc v dražbě, je důležité si předem vyhodnotit, zda je dražba tou správnou cestou k uspokojení pohledávky. Proto se jeví jako racionální učinit dohodu mezi soudním exekutorem a znalcem o provedení předběžného „**kvalifikovaného odhadu**“ hodnoty majetku, tzn. předběžného stanovení hodnoty exekuoané věci (nejčastěji nemovitosti), aby soudní exekutor byl schopen posoudit, zda by cena majetku alespoň mohla pokrýt jeho náklady a náklady na znalce. Pokud by tato podmínka nebyla splněna, soudní exekutor od dražby upustí, neboť oceňovat majetek, u kterého už cena znaleckého posudku převyšuje hodnotu samotného majetku, by bylo neekonomické a neúčelné.

Odměna znalce a náhrada jeho nákladů (znalečné)

Poté, co znalec odevzdá soudnímu exekutorovi znalecký posudek, přizná mu soudní exekutor odměnu za podání znaleckého posudku samostatným usnesením o **znalečném**,²³ které se stává účelně vynaloženým nákladem exekuce. V **řízení o odměnách a náhradách nákladů (o znalečném)** soudní exekutor, který si vyžádal znalecký posudek, rozhodne o odměně a náhradě nákladů. Při určování výše odměny za znalecký úkon se hodnotí především: a) povaha a rozsah úkonu a stupeň odborné kvalifikace potřebné k jeho provedení, a to v každé z položek provedeného úkonu, b) charakter a účelnost pomocných prací; při znaleckém úkonu je studium spisu zpravidla součástí úkonu, c) přiměřenost doby trvání úkonu, a to též porovnáním s obdobnými odbornými úkony a částkami odměn za ně účtovanými, d) dodržení stanovené lhůty znalcem, zejména bylo-li uloženo spěšné provedení úkonu, e) zda úkon

²⁰ Viz § 33 a 34 (součinnost třetích osob) a § 50 (součinnost oprávněného a povinného) zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, v platném znění.

²¹ Srov. http://www.registrexekuci.cz/priprava_drazby/ a <http://www.equita.cz/cs/2/80/uloha-znalce-v-ramci-exekucniho-rizeni/>.

²² Srov. § 13 vyhlášky č. 37/1967 Sb., k provedení zákona o znalcích a tlumočnících, v platném znění.

²³ Viz „odměna“ podle § 17 a 23 a „náhrada nákladů“ podle § 18 a 23 zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, v platném znění a podle § 15a až 28 vyhlášky č. 37/1967 Sb., k provedení zákona o znalcích a tlumočnících, v platném znění.

spočíval v přezkoumání posudku provedeného jiným znalcem. V rozhodnutí, kterým se určuje odměna a náhrada nákladů, se s odkazem na příslušné ustanovení vyhlášky uvedou důvody, podle kterých bylo rozhodnuto o jednotlivých položkách, z nichž se skládá odměna a náhrada nákladů.²⁴

Náklady spojenými se znaleckým posudkem je třeba rozumět takové náklady, které byly účelně vynaložené, a to v souvislosti s podaným znaleckým posudkem, přičemž taková souvislost musí být bezprostřední a musí mít takový vztah ke konkrétnímu znaleckému posudku, že bez vynaložení nákladů by znalecký posudek nebylo možno vypracovat.²⁵ Rozhodnutí o znalečném je svou povahou a postavením osoby, o jejímž nároku je rozhodováno, rozhodnutím správním. Soudní exekutor se při jeho přijímání musí řídit zásadami správního řízení, neboť libovůle při výkonu veřejné moci je z ústavního hlediska nepřípustná.²⁶

Znalecká činnost slouží mimo jiné k tomu, aby zabezpečovala pro státní orgány odborné podklady pro rozhodovací činnost. Z toho však nutně nevyplývá, že cílem osob, které znaleckou činnost provádějí, není dosahování zisku. Znalci jsou za svoji znaleckou činnost honorováni a dosahují tedy zisku, který je zcela nepochybně jedním z motivů výkonu znalecké činnosti. Znalecká činnost zkrátka je podnikatelskou činností při splnění dalších podmínek stanovených obchodním zákoníkem, tedy jedná-li se o soustavnou činnost prováděnou samostatně podnikatelem vlastním jménem a na vlastní odpovědnost.²⁷

Závěr

Spolupráce soudního exekutora a znalce je v exekučním řízení klíčová. Znalec by měl podle instrukcí a ve spolupráci se soudním exekutorem řádně postupovat tak, aby bylo možné exekuční řízení vykonat ekonomicky a účelně. Soudní exekutor by zase měl znalci poskytnout patřičnou součinnost a bez zbytečného odkladu odsouhlasit výši odměny za znalecký úkon vydáním usnesení o znalečném.

Seznam literatury:

Právní předpisy:

Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, v platném znění
Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v platném znění
Zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, v platném znění
Vyhláška č. 37/1967 Sb., k provedení zákona o znalcích a tlumočnících, v platném znění
Zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů (zákon o oceňování majetku), v platném znění
Vyhláška č. 3/2008 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů, v platném znění

Soudní rozhodnutí:

Nález Ústavního soudu ze dne 22. 10. 2003, sp. zn. I. ÚS 360/2003
Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 2 Cmo 186/2006
Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. Cmz 38/1992

Elektronické zdroje:

http://www.registrexekuci.cz/priprava_drazby/

²⁴ Srov. § 25 vyhlášky č. 37/1967 Sb., k provedení zákona o znalcích a tlumočnících, v platném znění.

²⁵ Srov. usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 2 Cmo 186/2006.

²⁶ Srov. nález Ústavního soudu ze dne 22. 10. 2003, sp. zn. I. ÚS 360/2003.

²⁷ Srov. usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. Cmz 38/1992.

ODMĚNA SOUDNÍHO EXEKUTORA ZA PROVEDENÍ EXEKUCE UKLÁDAJÍCÍ ZAPLACENÍ PENĚŽITÉ ČÁSTKY VE SVĚTLE JUDIKATURY A LEGISLATIVNÍCH ZMĚN

Mgr. Veronika Vojtková Úvod

exekutorská koncipientka
Exekutorského úřadu Litoměřice
JUDr. Ondřeje Mareše, LL.M.

Od 1. 9. 2001 došlo v právní úpravě nuceného výkonu rozhodnutí ke zcela zásadním změnám. S účinností zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti a o změně dalších zákonů (dále jen „exekuční řád“ či „e. ř.“), se věřitelům disponujícím exekučním titulem¹ otevřela cesta vymoci svou vykonatelnou pohledávku nejen formou soudního výkonu rozhodnutí podle VI. hlavy zákona č. 99/1963, občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“), ale též prostřednic-

¹ Dle novelizovaného ust. § 274 odst. 1 z. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, je exekučním titulem vykonatelné rozhodnutí soudů a jiných orgánů činných v trestním řízení, pokud přiznávají právo nebo postihují majetek; vykonatelné rozhodnutí soudů ve správním soudnictví; vykonatelné rozhodnutí rozhodčích komisí a smírů jimi schválených; vykonatelné rozhodnutí státních notářství a dohod jimi schválených; notářské zápisy se svolením k vykonatelnosti, vykonatelná rozhodnutí a jiných exekučních titulů orgánů veřejné moci; rozhodnutí orgánů Evropských společností; případně jiné vykonatelné rozhodnutí, schválených smírů a listin, jejichž soudní výkon připouští zákon.

třím procesního postupu soudního exekutora dle exekučního řádu. Činnost vykonávaná soudním exekutorem je dle ust. § 3 exekučního řádu činností realizovanou za úplatu. Úplatnost exekuční činnosti se promítá především v povinnosti hradit náklady exekuce, jejichž výše, složení i způsob určení se od počátku exekuční praxe staly nejen opakujícím se předmětem rozhodování soudů všech instancí i Ústavního soudu České republiky, ale rovněž častým tématem diskusí laické veřejnosti, odborných právních kruhů a v neposlední řadě též vděčným mediálním námětem. Výsledkem těchto diskusí byla řada novelizací exekučního řádu i souvisejících prováděcích předpisů, jež měly a mají podstatný vliv na způsob odměňování soudního exekutora za vykonanou činnost.

Náklady exekuce

Odpověď na otázku, co jsou náklady exekuce, je poměrně jednoduchá, neboť zákonná ustanovení upravující jejich základní taxativní výčet jsou po celou dobu trvání exekucí v zásadě neměnná. Dle ust. § 87 exekučního řádu tvoří náklady exekuce odměna exekutora, náhrada paušálně určených či účelně vynaložených hotových výdajů, náhrada za ztrátu času při provádění exekuce, náhrada za doručení písemností, odměna a náhrada nákladů správce podniku a je-li exekutor nebo správce podniku plátcem daně z přidané hodnoty, je nákladem exekuce rovněž příslušná daň z přidané hodnoty podle zvláštního právního předpisu. Povinnost hradit náklady exekuce, dochází-li k zákonem předpokládanému průběhu exekuce (tedy k vymození exekučním titulem stanovené povinnosti ve prospěch oprávněného), stíhá primárně dlužníka neboli povinného.²

Způsob výpočtu výše nákladů exekuce však neupravuje exekuční řád, nýbrž jeho prováděcí předpis, a to vyhláška č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, o odměně a náhradě hotových výdajů správce podniku a o podmínkách pojištění odpovědnosti za škody způsobené soudním exekutorem (dále jen „exekuční tarif“ či „ET“), konkrétně pak ust. § 5 až § 15 ET. Na první pohled se může jevit rozhodování o nákladech exekuce dle shora uvedených zákonných ustanovení v zásadě jasné a nikterak komplikované. Exekuční praxe však přinesla v souvislosti s jejich užitím nejeden výkladový problém, zvláště pak hovoříme-li o stanovení odměny za provedení exekuce ukládající zaplacení peněžité částky. V uvedeném případě se výše odměny exekutora stanovuje procentní

částkou s degresivní tendencí vypočítanou z vyhláškou vymezeného základu.³ Podstata definice základu pro výpočet odměny, byť byla dotčena mnohými novelizacemi, zůstává v zásadě stejná. Za základ pro výpočet odměny za provedení exekuce ukládající zaplacení peněžité části je výše soudním exekutorem vymoženého plnění. Potud se výpočet odměny jeví zcela jasně. Do přijetí poslední novely exekučního řádu zákonem č. 396/2012 Sb. (o tom viz níže) však v dotčených právních předpisech absentovalo ustálené a jednoznačné pozitivní či negativní vymezení vymoženého plnění, v důsledku čehož vznikaly nemalé interpretační problémy, co do vymezení jeho obsahu. Konkrétně pak byla řešena otázka, zda za vymožené plnění považovat pouze prostředky získané soudním exekutorem za použití exekučních příkazů coby instrumentů, jimiž se exekuce fakticky realizuje, nebo je vymoženým plněním rovněž úhrada provedená povinným, případně jinou osobou plnící za povinného, či případně, zda základ pro výpočet odměny zahrnuje též náklady oprávněného vynaložené v exekučním řízení a náklady exekuce.⁴ Další mezerou komplikující stanovení odměny je skutečnost, že v obou dotčených právních předpisech není řešena otázka vzniku nároku soudního exekutora na odměnu ve vztahu k okamžiku plnění a fázi exekučního řízení.

Ve snaze vyřešit některé z výkladových problémů bylo ust. § 5 ET novelizováno vyhláškou Ministerstva spravedlnosti č. 233/2004 Sb. tak, že za vymožené plnění se považovalo každé plnění, které bylo učiněno poté, co bylo povinnému doručeno rozhodnutí soudu o nařízení exekuce, ke splnění povinnosti uvedené v usnesení o nařízení exekuce, nejde-li o plnění ke splnění povinnosti k úhradě nákladů exekuce nebo k úhradě nákladů oprávněného.⁵ Uvedená úprava však nebyla účinná dlouho, neboť především vlivem dvou řízení o návrzích na zrušení dotčeného ustanovení z roku 2004⁶ vedených před Ústavním soudem byla definice vymoženého plnění Ministerstvem spravedlnosti vyhláškou č. 291/2006 Sb. opětovně novelizována, a to tak, že vymoženým plněním bylo každé plnění, které bylo učiněno poté, co soud vydal rozhodnutí podle § 44 odst. 2 e. ř., tedy usnesení o nařízení exekuce.⁷ Lze říci, že poslední uvedené vymezení vyznívalo pro soudní exekutory o poznání lépe než ta předchozí.

Nález Pl. ÚS 8/06

Zcela zásadní změnu ve vztahu k chápání vymoženého plnění coby základu pro výpočet odměny soudního exekutora přine-

² V ojedinělých případech lze uložit povinnost hradit náklady exekuce oprávněnému, a to v omezené míře při zastavení exekuce pro nemajetnost (pouze hotové výdaje), shledá-li soudní exekutor či soud procesní zavinění za zastavení exekuce na straně oprávněného, viz § 89 e. ř., případně při zamítnutí či odmítnutí exekučního návrhu dle ust. § 11 exekučního tarifu.

³ Ustanovení § 6 ET.

⁴ Kasíková, M. a kol. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a předpisy související. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2005, s. 583.

⁵ Ustanovení § 5 ET ve znění účinném do 31. 7. 2006.

⁶ Řízení byla vedena pod sp. zn. I. ÚS 639/04 a I. ÚS 752/04; později byly obě věci spojeny ke společnému řízení pod sp. zn. PL ÚS 8/06.

⁷ Ustanovení § 5 ET ve znění účinném do 27. 4. 2007.

sl v odborné literatuře mnohokrát citovaný náleží Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 8/06 ze dne 1. 3. 2007. Zmíněné rozhodnutí zrušilo druhou větu ust. § 5 ET (ve znění účinném ke dni vydání nálezu) blíže specifikující rozsah vymoženého plnění a dále zrušilo přechodná ustanovení vyhlášek č. 233/2004 Sb. a 291/2009 Sb., dle kterých bylo možné vyhlášku za účelem stanovení odměny exekutora aplikovat i na řízení, která byla zahájena před dnem nabytí účinnosti vyhlášky, s výjimkou těch řízení, ve kterých již bylo o odměně soudního exekutora pravomocně rozhodnuto.⁸ Ústavní soud v rámci svého rozhodnutí vyslovil dva významné postuláty. Prvý z nich se týkal vymezení obsahu vymoženého plnění, když dle názoru soudu „...aniž by zpochybňoval právo exekutorů na spravedlivou odměnu za provádění exekuční činnosti, považuje skutečnost, že do základu odměny exekutora se zahrnuje i částka uhrazená povinným bez přímé účasti exekutora na provedení exekuce za neodůvodněné zvýhodnění vůči těm exekutorům, kteří exekuci fakticky provedou (taková diferenciaci není racionálně zdůvodnitelná)“.⁹ Druhá zásadní výtká se týkala stanovení nákladů exekuce ve vztahu k vynaloženému úsilí exekutora, když soud konstatoval: „Ústavně konformní úprava odměn exekutora by neměla vycházet pouze z přímé závislosti odměny na výši vymoženého plnění, ale odrážet i složitost, odpovědnost a namáhavost exekuční činnosti podle jednotlivých druhů a způsobů výkonu exekuce.“ V souvislosti s výše uvedeným Ústavní soud rovněž vytkl absenci možnosti reálně ohodnotit skutečnost, že dlužník uhradí vymáhanou povinnost dobrovolně, neboť „...v přijaté konstrukci postrádá Ústavní soud i ‚výchozí‘ prvek, když de iure není dána možnost ‚ocenit‘ to, že povinný dlužník splní sám svoji povinnost (bez přímé exekuce), byť v poslední možný moment. Ustanovení vyhlášky sice naznačují, že v takovém případě náleží exekutorovi odměna ve výši 50 %, avšak jen tehdy, pokud exekutor upustil od provedení exekuce, přičemž exekuční řád mu umožňuje tak učinit pouze v případě, že byly uhrazeny i náklady exekuce, do nichž patří též odměna exekutora. Z toho vyplývá, že pokud povinný neuhradí odměnu exekutora v plné výši, podle doslovného znění zákona nelze upustit od exekuce, byť vymáhaná pohledávka byla uhrazena, a proto má exekutor proti smyslu logiky právo na odměnu v plné výši (jde o pohyb v kruhu)“.¹⁰

Ústavní soud se tak jasně vyslovil, že za vymožené plnění by měly být považovány výlučně prostředky vymožené v rámci exekuce, za přímé účasti soudního exekutora či v přímém důsledku jeho činnosti,¹¹ přičemž zdůraznil další možnou mode-

raci výše nákladů exekuce s ohledem na exekutorem vynaložené úsilí, složitost a namáhavost provedených úkonů. Doslovná aplikace výše uvedené teze se však v exekuční praxi projevila jako velmi problematická. V průběhu exekuce totiž mohou nastat situace (rovněž předpokládané exekučním řádem), kdy dlužník pod tlakem exekučních instrumentů, avšak nikoliv v důsledku jejich realizace, plní na vymáhanou pohledávku zcela dobrovolně.¹² Plnil-li by například povinný soudnímu exekutorovi prostřednictvím splátek, pak by striktní uplatnění vysloveného principu zcela znemožňovala soudnímu exekutorovi účtovat z takového plnění odměnu. Uvedená zásada by pak právě ve shora naznačených situacích nikterak nezohledňovala množství práce a procesních úkonů vykonaných soudním exekutorem do okamžiku dobrovolného plnění povinného, byť procesní postup exekutora přímo nevedl k vymožení pohledávky oprávněného.

Druhým problémem, který Ústavní soud řešil, byla nesplnitelná podmínka snížení odměny soudního exekutora, při dobrovolné úhradě povinného celé vymáhané pohledávky včetně nákladových položek. Dle právní úpravy účinné v době rozhodování soudu náležela soudnímu exekutorovi odměna ve výši 50 %, upustil-li od provedení exekuce. Soudní exekutor však mohl upustit od provedení exekuce tehdy, splnil-li povinný dobrovolně to, co mu ukládá exekuční titul, za podmínky uhrazení nákladů exekuce.¹³ Z uvedeného tak plyne, že upuštění od provedení exekuce bylo možné realizovat, pouze pokud povinný uhradil náklady v plné výši. Šlo tedy o nesplnitelnou podmínku.¹⁴

Jako velmi zajímavé se jeví k rozhodnutí připojené odlišné stanovisko, jež k plenárnímu rozhodnutí Ústavního soudu zaujal soudce Vladimír Kůrka. Dle formulovaného názoru byla zrušením druhé věty odst. 5 pouze opětovně otevřena debata týkající se obsahového vymezení vymoženého plnění coby základu pro výpočet odměny exekutora. Definice vymoženého plnění vymezená vyhláškou 233/2004 Sb. a posléze 291/2006 Sb. přitom považuje za přijatelné fikce, jež se snaží odstranit interpretační problém základu pro výpočet odměny v situacích, kdy po zahájení exekučního řízení plní dlužník „dobrovolně“. Obě verze zákonného vymezení sporného termínu jsou dle názoru soudce Kůrky tolerovatelné, neboť první z nich (vyjádřená vyhláškou 233/2004 Sb.) posuzuje vymožené plnění s poukazem na skutečnost, že dlužník plní pod tíhou exekuce, s jejíž existencí byl doručením usnesení o nařízení exekuce sezná-

⁸ Čl. II, bod 1. vyhlášky č. 233/2004 Sb. a čl. II, bod 1. vyhl. č. 291/2006.

⁹ Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. Pl. ÚS 8/06 ze dne 1. 3. 2007.

¹⁰ Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. Pl. ÚS 8/06 ze dne 1. 3. 2007.

¹¹ Kasíková, M. a kol. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 444.

¹² Například ve lhůtě po dobrovolné splnění povinnosti po doručení usnesení o nařízení exekuce či při soupisu movitých věcí dobrovolnou úhradou vykonavatelí.

¹³ Institut upuštění od provedení exekuce byl upraven v ust. § 46 odst. 3 e. ř.

¹⁴ Nedokonalost shora popsané právní konstrukce byla posléze odstraněna novelou exekučního řádu provedenou zákonem č. 286/2009 Sb. Dle novelizovaného ust. § 46 soudní exekutor povinného nejprve vyzval ke splnění vymáhané povinnosti, přičemž v rámci výzvy rovněž vyčíslil zálohu na snížené náklady exekuce, splnil-li povinný ve stanovené lhůtě.

men, zatímco vymožené plnění určené vyhláškou 291/2006 Sb. vyvozuje nárok exekutora z aktivity soudního exekutora realizované v době před nařízením exekuce. Jistá míra paušalizace nákladů řízení je, dle odchylného stanoviska shora uvedeného autora, rovněž všeobecně přijímána, a to především s ohledem na objektivní nezpůsobilost stanovit skutečné a adekvátní náklady. Možnost slevit povinnému z jeho nákladového zatížení, plnil-li sám, pak dle soudce Kůrky vyjadřuje zejména ust. § 11 odst. 1, které však ve spojení s exekučním řádem (ust. § 43 ve znění účinném do 31. 10. 2009) tvořilo nesplnitelnou podmínku v neprospěch povinného. Derogační aktivity soudu proto měly směřovat především proti ust. § 11 vyhlášky.

Vlivem dalšího vývoje judikatury došlo k jisté krystalizaci a zpřesnění shora uvedených principů, když Ústavní soudu postupně určil a jasně charakterizoval tři situace vymezující vznik nároku soudního exekutora z vymoženého plnění ve vztahu k okamžiku, kdy povinný dobrovolně hradí na pohledávku po zahájení exekučního řízení (zpravidla k rukám oprávněného), avšak ještě před doručením usnesení o nařízení exekuce. Ústavní soud dospěl k názoru, že dlužník v této situaci splní nikoliv pod tíhou exekučního řízení a tedy v důsledku činnosti soudního exekutora, soudní exekutor proto nemůže vymoci již ničeho a vymožené plnění je nulové stejně jako základ pro výpočet odměny.¹⁵ Z uvedeného plyne, že v těchto případech soudní exekutor nárok na odměnu nemá. V praxi však relativně často exekutor nejprve zjišťuje rozsah postižitelného majetku, vydá exekuční příkazy a teprve s jistým časovým odstupem doručuje povinnému již vydané dokumenty. Nabízí se tak otázka, zda dlužník plní zcela dobrovolně a bez vědomosti o exekuci například s přihlédnutím k situaci, kdy se o vedeném řízení dozví prostřednictvím zaměstnavatele či banky na základě vydaných exekučních příkazů, avšak stále před doručením usnesení o nařízení exekuce. Nutno podotknout, že soud analogicky užil shora vysloveného závěru rovněž ve vztahu nároku exekutora na náhradu hotových výdajů určených v paušální výši 3 500 Kč. Za situace, kdy soudní exekutor nemá nárok na odměnu je dle názoru Ústavního soudu potřeba přiznat soudnímu exekutorovi pouze nárok na hotové výdaje účelně vynaložené do okamžiku úhrady povinným.¹⁶

Druhá varianta se týká včasného splnění vymáhané povinnosti povinným po doručení usnesení o nařízení exekuce avšak

stále ve lhůtě stanovené ke splnění vymáhané povinnosti. Za dané situace je dle ustálené rozhodovací praxe nezbytné zohlednit jistou míru dobrovolnosti, neboť stále ještě nedochází k vynucení povinnosti prostřednictvím exekučních instrumentů a toto jednání je třeba ocenit sníženou sazbou odměny předpokládanou v ust. § 11 odst. 1 vyhlášky 330/2001.¹⁷

Poslední z možností je situace, kdy povinný plní sice dobrovolně, nicméně již po uplynutí lhůty stanovené výzvou ke splnění vymáhané povinnosti. Ústavní soud dospěl k jednoznačnému závěru, že výše uvedené se neuplatní, tedy že dlužník již nemá nárok na snížené náklady exekuce.¹⁸

Novela exekučního řádu

Další významné změny týkající se nákladů exekuce, konkrétně pak odměny soudního exekutora, přinesla až poslední rozsáhlá novela exekučního řádu, jež nabyla účinnosti dne 1. 1. 2013. Poprvé se v rámci exekučního procesního předpisu objevila legální definice vymoženého plnění, a to konkrétně v ust. § 46 odst. 4 e. ř. Dle specifikovaného ustanovení se za vymožené plnění považuje plnění získané provedením exekuce některým ze způsobů podle § 59 odst. 1, provedením exekuce podle odst. 6 nebo hrazené na vymáhanou povinnost od uplynutí lhůty podle odstavce 6 a vydání exekučního příkazu do provedení exekuce podle tohoto příkazu. Ustanovení obsahuje ve své podstatě tři samostatné definice vymoženého plnění získaného v rámci řízení. V praxi tedy půjde o případy, kdy povinný uhradí vymáhanou povinnost dobrovolně po doručení výzvy ke splnění vymáhané povinnosti ve stanovené lhůtě,¹⁹ dále je vymoženým plněním výtěžek získaný faktickou realizací některého ze způsobů provedení exekuce dle exekučního řádu a do třetice je vymoženým plněním plnění získané po uplynutí lhůty k dobrovolné úhradě a vydání exekučního příkazu do provedení exekuce dle vydaného příkazu. Lze konstatovat, že první dvě definice zcela korespondují s principy dříve vyslovenými Ústavním soudem v mnohých nálezech.²⁰ Aplikace třetí definice se však může jevit ve srovnání se shora nastíněnými zásadami o poznání přísnější, a to z následujících důvodů.

Naposledy uvedenou charakteristiku vymoženého plnění lze využít ve fázi řízení vymezené uplynutím lhůty ke splnění exe-

¹⁵ Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. II. ÚS 1540/08, I. ÚS 2930/09, III. ÚS 2492/09, II. ÚS 1061/10, II. ÚS 3726/11, II. ÚS 3335/11.

¹⁶ Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. I. ÚS 2930/09 a sp. zn. IV. ÚS 235/11.

¹⁷ Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. II. ÚS 233/09 a II. ÚS 1994/09.

¹⁸ Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. IV. ÚS 3378/11, sp. zn. II. ÚS 864/10, sp. zn. II. ÚS 4496/12, sp. zn. II. ÚS 391/12, sp. zn. ÚS 3378/11.

¹⁹ Nově 30 dní.

²⁰ Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. IV. ÚS 4153/12.

kučně vymáhané povinnosti do okamžiku provedení exekuce některým ze zákonem předpokládaných způsobů. Posouzení plnění získaného ve shora vymezeném stadiu exekuce jako vymoženého plnění ve smyslu třetí definice však předpokládá současné splnění několika předpokladů – marné uplynutí lhůty k dobrovolnému splnění povinnosti a vydání exekučního příkazu. Absence některého z požadovaných předpokladů znemožňuje považovat plnění za vymožené v rámci exekuce a rovněž ho tak nelze zahrnout do základu pro výpočet odměny soudního exekutora. V praxi si nicméně lze představit situaci, kdy soudní exekutor nezjistí exekučně postižitelný majetek, nevydá tedy exekuční příkazy (typicky u osob samostatně výdělečně činných či osob bez zdanitelných příjmů) a povinnému zároveň marně uplyne lhůta k dobrovolnému splnění povinnosti. Dlužník však (například vlivem kontaktu vykonavatele soudního exekutora) posléze na exekucovanou pohledávku hradí prostřednictvím dobrovolných splátek. Je tedy nasnadě otázka, zda takové plnění nepovažovat za vymožené ve smyslu shora uvedených definic, či zda předejít tomuto dilematu a před doručením výzvy dle ust. § 46 odst. 6 e. ř. vydat alespoň exekuční příkaz o provedení exekuce prodejem movitých věcí. Nevydal-li by exekutor v uvedeném případě žádný exekuční příkaz, pak by striktní aplikace třetí definice znemožňovala požadovat odměnu, byť by na exekuci bylo v důsledku činnosti exekutora přesto povinným hrazeno.

Novela exekučního řádu též odstranila polemiku nad tím, zda jsou součástí základu pro výpočet odměny rovněž náklady oprávněného vynaložené v exekučním řízení či náklady exekuce, když ust. § 5 vyhlášky doplnila o dovětek, že vymožené plnění nezahrnuje náklady oprávněného a náklady exekuce.²¹

Závěrem lze konstatovat, že poslední rozsáhlá novela exekučního řádu tak zcela nepochybně posílila princip právní jistoty a legitimního očekávání účastníků řízení, když do značné míry odstranila letité interpretační problémy týkající se charakteristiky a obsahu vymoženého plnění a s tím spojeného vzniku nároku soudního exekutora na odměnu. Legální definice vymoženého plnění nově začleněné do exekučního řádu a upřesněné prováděcím předpisem korespondují s Ústavním soudem vyslovenými požadavky na zohlednění dobrovolnosti splnění povinnosti dlužníkem a míry úsilí vynaloženého soudním exekutorem při provedení exekuce ve vztahu k výpočtu odměny soudního exekutora. V určitých situacích rovněž může jejich aplikace požadavky Ústavního soudu dokonce přesahovat (viz aplikace třetí definice vymoženého plnění). S ohledem na výše uvedené tak lze důvodně předpokládat pokles počtu sporů týkajících se nastíněné problematiky, ovšem budoucí exekuční praxe však zcela nepochybně ukáže, zda zákonodárce s úspěchem vyčerpal téma naznačených výkladových obtíží, či zda se v souvislosti s postupem dle novelizovaného procesního předpisu neotevře prostor pro další zasvěcené právní diskuse.

Seznam literatury:

Kasíková, M. a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a předpisy související. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2005, 984 s.*

Kasíková, M. a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád). Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, 670 s.*

Kasíková, M. a kol. *Exekuční řád. Komentář. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. 957 s.*

Právní předpisy:

Zákon č. 120/2001 Sb., exekuční řád, ve znění účinném pozdějších předpisů

Vyhláška č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, o odměně a náhradě hotových výdajů správce podniku a o podmínkách pojištění odpovědnosti za škody způsobené exekutorem, ve znění pozdějších předpisů

Judikatura:

Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. Pl. ÚS 8/06

Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. II. ÚS 1540/08

Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. I. ÚS 2930/09

Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. III. ÚS 2492/09

Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. I. ÚS 2930/09

Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. II. ÚS 233/09

Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. II. ÚS 1994/09

Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. II. ÚS 864/10

Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. II. ÚS 1061/10

Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. IV. ÚS 3378/11

Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. IV. ÚS 235/11

Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. IV. ÚS 3378/11

Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. II. ÚS 3335/11

Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. II. ÚS 3726/11

Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. II. ÚS 4496/12

Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. IV. ÚS 4153/12

Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. II. ÚS 391/12

²¹ Kasíková, M. a kol. *Exekuční řád. Komentář. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. 772 s.*

EXEKUCE A VÝŽIVNÉ

Mgr. Martina Hradská

exekutorská koncipientka
Exekutorského úřadu Praha 4
JUDr. Jany Tvrdkové

Téma exekuce se již před řadou let stalo celospolečenským fenoménem. Zvyšující se zadluženost jednotlivců, nezbytně spojená se zhoršující se platební morálkou, strhla v uplynulém období pozornost médií k problematice exekucí pro výživné.¹ Zejména prodlení ve splácení výživného pro nezletilé dítě je veřejností vnímáno negativně a je pocítována potřeba zpřísnění zákonné úpravy. To se nakonec projevilo i ve znění poslední novely občanského soudního řádu a exekučního řádu² provedené zákonem č. 396/2012 Sb.

Exekuce k vymožení tohoto druhu plnění vyžaduje v určitých fázích exekučního řízení odchylné procesní postupy. Cílem tohoto příspěvku je tak nejen upozornit na základní specifika tohoto právního institutu, ale zdůraznit praktické dopady vybraných zákonných ustanovení na vedení exekuce ukládající zaplacení výživného. Pro větší přehlednost výkladu se práce bude nejprve zabývat zahájením exekučního řízení, poté jednotlivými způsoby provedení exekuce a nakonec skončením exekučního řízení.

Zahájení exekuce

Právo na výživné vyplývá přímo ze zákona o rodině.³ Exekučně vymáhat však lze jen výživné přiznané vykonatelným exekučním titulem (nejčastěji rozsudkem, případně smírem). Exekuční návrh k vymáhání výživného musí stejně jako kterýkoliv jiný exekuční návrh splňovat náležitosti ustanovení § 38 exekučního řádu.

Předmětem řízení lze v exekučním návrhu učinit jak dlužné, tak běžné výživné. V případě dlužného výživného je potřeba v petitu návrhu specifikovat nejenom výši dluhu, ale i období, za které dluh vznikl. U běžného výživného je nutné uvést okamžik, od kdy je běžné výživné požadováno. K tomu, aby bylo možné exekuci pro běžné výživné zahájit, musí již v době podání exekučního návrhu existovat dluh na výživném.

Rozsudky ukládající povinnost k plnění výživného jsou předběžně vykonatelné. Exekuční návrh lze tedy podat i pro rozhodnutí, které dosud nenabylo právní moci. „Předběžně lze

¹ Webová prezentace Exekutorské komory České republiky www.ekcr.cz věnovala tomuto tématu v první polovině roku 2013 dvě tiskové zprávy.

² Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, a zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád).

³ Zákon č. 94/1963, o rodině.

vykonat rozsudky ukládající povinnost platit všechny druhy výživného dle zákona o rodině bez ohledu na to, kdy nastala jeho splatnost; předběžně je tedy vykonatelný rozsudek i ohledně prisouzeného výživného, jehož splatnost nastala dříve než tři měsíce před jeho vyhlášením.“⁴

Soud ve výroku rozsudku určí v souladu s ustanovením § 160 odst. 4 občanského soudního řádu lhůtu k plnění, která běží ode dne doručení osobě povinné hradit výživné. „Tímto způsobem je účastník zavázáný k plnění povinnosti srozuměn s tím, že jeho plnění není vázáno na právní moc rozsudku, ale na okamžik, kdy mu je takové rozhodnutí doručeno (účastníkovi je v podstatě vysvětleno, s jakou vlastností jsou předběžně vykonatelné rozsudky spojovány). Jestliže soud nepostupuje podle § 160 odst. 4 o. s. ř. a váže splnění povinnosti na právní moc rozsudku, je pro toho, kdo má podle rozsudku plnit, i pro toho, v jehož prospěch má být plněno, výrok rozsudku rozhodující.“⁵

V případě vymáhání výživného pro nezletilé dítě je oprávněným samotné nezletilé dítě a při podání exekučního návrhu musí být zastoupeno zákonným zástupcem, kterým je nejčastěji rodič, do jehož péče bylo dítě svěřeno soudním rozhodnutím. Pokud v průběhu řízení dosáhne oprávněný zletilosti, zastoupení jeho zákonným zástupcem odpadá.

Oprávněný může být při podání exekučního návrhu, jakož i v průběhu celé exekuce, zastoupen právním zástupcem. Náklady oprávněného za právní zastoupení se s ohledem na nálezy Ústavního soudu ČR ze dne 17. 4. 2013, sp. zn. Pl. 25/12, vypočtou podle advokátního tarifu.⁶ Je-li exekuce vedena k vymožení běžného výživného, je základem pro určení výše náhrady nákladů oprávněného jen součet hodnot výživného splatného ke dni podání exekučního návrhu. Ustanovení § 8 odst. 2 advokátního tarifu nelze v exekučním řízení použít.

Exekuční návrh může oprávněný podat u vybraného exekutora. Místní příslušnost exekučního soudu se následně řídí stejně jako v ostatních případech ustanovením § 45 exekučního řádu dle místa trvalého pobytu povinného, v případě cizinců dle místa pobytu na území České republiky podle druhu pobytu cizince a v případě, že povinný nemá v České republice místo trvalého pobytu ani místo pobytu podle druhu pobytu cizince, dle místa, kde se nachází jeho majetek, a to i v případě exekuce k vymožení výživného pro nezletilé dítě.⁷

V případě, že je vymáhána pohledávka výživného na nezletilé dítě, nemá exekutor v souladu s ustanovením § 90 odst. 3 exekučního řádu oprávnění požadovat zálohu na náklady exekuce. Je-li záloha exekutorem požadována a oprávněný – nezletilé dítě – ji neuhradí, nemůže být tato skutečnost důvodem pro zastavení exekuce dle ustanovení § 55 odst. 5 exekučního řádu. „Pokud je vymáháno výživné zletilým dítětem, avšak pro dluh, který vznikl v době nezletilosti, záloha může být exekutorem stanovena, stejně jako v případě, kdy dojde ke zletilosti v průběhu exekuce a není zde důvod pro zastavení exekuce, pokud záloha nebude zaplácena.“⁸

Jednotlivé způsoby provedení exekuce

Pro vedení exekuce k vymožení výživného platí shodná pravidla jako pro jakékoli jiné řízení ukládající zaplacení peněžité částky. Prolomena však může být zásada, že zajistit majetek lze jen do výše bezpečně postačující k uhrazení vymáhané pohledávky. Tento druh plnění je zvýhodněn vůči ostatním pohledávkám oprávněných při provádění exekuce vybranými způsoby. Nakonec, je-li v exekuci vymáhan nedoplatek výživného na nezletilé dítě, lze vést za podmínek ustanovení § 71a exekučního řádu exekuci pozastavením řídičského oprávnění.

Exekuce na běžné výživné splatné v budoucnu bylo možné provést pouze srážkami ze mzdy a jiných příjmů. S účinností od 1. 1. 2013 je možné exekuci na opětující se dávky vykonat všemi způsoby provedení exekuce (ustanovení § 263 odst. 3 občanského soudního řádu), neboť za vymáhaný dluh je možné považovat součet plnění splatných v budoucnu, a v případě dávek na dobu neurčitou pak v částce v rozsahu do pětinašobku ročního plnění. Takto vymožené plnění bude exekutor oprávněnému vyplácet postupně, jakmile se jednotlivé dávky výživného stanou splatnými. K uvedenému postihu však bude možné přistoupit, pouze pokud nebude vymáhanou pohledávkou možno uspokojit srážkami ze mzdy.

Uvedená úprava zcela jistě posiluje pozici oprávněného při vymáhání běžného výživného. Při použití tohoto postupu je nutné respektovat ustanovení § 47 odst. 1 a 58 odst. 1 exekučního řádu tak, aby nedocházelo k nepřiměřenému zásahu do práv povinného. Například za situace, kdy povinný uhradí veškeré dlužné výživné a exekuce je vedena již jen pro běž-

⁴ Bureš, J., Drápal, L., Krčmář, Z., Mazanec M., Občanský soudní řád. Komentář, I. díl 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, str. 625.

⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 4692/2007.

⁶ Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif).

⁷ U soudního výkonu rozhodnutí vychází zákonná úprava při určení místní příslušnosti z obecného soudu oprávněného (ustanovení § 252 odst. 3 a 5 občanského soudního řádu).

⁸ Kasíková, M. a kol. Exekuční řád. Komentář. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, str. 351.

né výživné, nelze vyloučit omezení exekučního postihu anebo k návrhu povinného postup dle ustanovení § 44a odst. 3 exekučního řádu. Tato situace by též měla vést k zastavení samotné exekuce za podmínek ustanovení § 290 odst. 2 občanského soudního řádu.

V případě provádění exekuce srážkami za mzdy jsou pohledávky na výživném zařazeny do skupiny tzv. přednostních pohledávek, a to bez ohledu na věk oprávněného anebo na druh vymáhaného výživného. Pro přednostní pohledávky jsou prováděny srážky ze mzdy povinného jak z první, tak druhé třetiny čisté mzdy, která zbývá po odečtení nezabavitelné částky.

Pohledávky výživného mají preferované postavení při provádění srážek z druhé třetiny. Pokud jsou srážky ze mzdy prováděny k vydobytí několika pohledávek, uspokojí se nejprve pohledávky výživného, a to bez ohledu na pořadí; teprve následně se podle pořadí uspokojí ostatní přednostní pohledávky. Pokud nepostačí částka sražená z druhé třetiny k uspokojení všech pohledávek výživného, uspokojí se nejprve běžné výživné všech oprávněných a pak teprve nedoplatky, a to podle poměru běžného výživného. V případě, že sražená částka z druhé třetiny nepostačuje k uspokojení běžného výživného všech oprávněných, rozdělí se mezi ně částka sražená z druhé třetiny poměrně podle výše běžného výživného, a to bez ohledu na výši nedoplatků.

Při exekuci prodejem nemovitostí zaujímají pohledávky nedoplatků výživného v rámci rozvrhu rozdělované podstaty samostatnou skupinu dle ustanovení § 337c odst. 1 písm. d) občanského soudního řádu. Pokud není pro nedoplatek na výživném vedeno exekuční řízení⁹ a věřitel přihlásí svoji pohledávku, bude uspokojen ve čtvrté skupině. Nedoplatky na výživném jsou v takovém případě uspokojovány před pohledávkami státu a ostatními pohledávkami nezajištěnými zástavním právem. Přihlásit lze samozřejmě pouze pohledávky na výživném příslušné exekučním titulem.

Nové ustanovení § 71a exekučního řádu umožňuje vést exekuci pozastavením řídičského oprávnění. Exekuční příkaz k pozastavení řídičského oprávnění povinného může exekutor vydat pouze tehdy, jestliže je v exekuci vymáhán nedoplatek výživného na nezletilé dítě. Exekutor zruší exekuční příkaz pozastavením řídičského oprávnění, buď prokáže-li povinný, že k uspokojování základních životních potřeb svých a osob,

ke kterým má vyživovací povinnost, nezbytně potřebuje své řídičské oprávnění, nebo zaplatí-li povinný nedoplatek výživného na nezletilé dítě.

Uvedený způsob exekučního postihu neslouží k přímému zpeněžení majetku povinného a má v zásadě donucovací charakter. Tento způsob provedení exekuce lze považovat za úspěšný, pokud povinný za účelem splnění podmínky ustanovení § 71a odst. 4 písm. a) exekučního řádu prokáže vůči exekutorovi původ svých příjmů, neboť tento majetek povinného pak může sloužit k přímému uspokojení pohledávky oprávněného.

Skončení exekuce

Exekuční řízení by mělo standardně končit vymožením uložené povinnosti. Tohoto cíle lze dosáhnout, pokud je exekuce vedena k vymožení dlužného výživného. Odlišné procesní řešení je však třeba hledat v případě, kdy je exekuce vedena pro běžné výživné. V tomto případě musíme zastavovací důvody vykládat s přihlédnutím k zvláštní úpravě zakotvené v zákoně o rodině. Nesmíme také zapomenout na okolnost, že výživné není povinným hrazeno po celý jeho život, ale je vázáno na trvání podmínek pro přiznání výživného dle zákona o rodině.

Povinnost poskytovat výživné zpravidla zaniká až rozhodnutím soudu.¹⁰ Pokud tato situace nastane, stává se důvodem pro zastavení exekuce.

V případě, že povinný podává návrh na zastavení exekuce z důvodu, že již zanikla jeho vyživovací povinnost,¹¹ avšak oprávněný s návrhem povinného nesouhlasí, není exekuční soud oprávněn zkoumat, zda skutečně došlo ke změně okolností rozhodných pro hrazení výživného. Povinný se musí nejprve domáhat žalobou v nalézacím řízení zrušení vyživovací povinnosti. Podání takové žaloby může mít význam při rozhodování o odkladu exekuce. Až v případě zrušení vyživovací povinnosti soudem je možné rozhodnout o zastavení exekuce.¹²

Pokud dojde ke zrušení povinnosti poskytovat výživné nebo k zúžení jejího rozsahu za dobu minulou, není nezletilé dítě podle § 99 odst. 1 zákona o rodině povinno vrátit spotřebované výživné a na jeho straně nedojde k bezdůvodnému obohacení.

⁹ V takovém případě by byla pohledávka na nedoplatku výživného uspokojena v rámci 3. skupiny dle ustanovení § 337c odst. 1 písm. 3) občanského soudního řádu.

¹⁰ V zákoně o rodině jsou upraveny i výjimky, kdy vyživovací povinnost zaniká ze zákona, např. zánik vyživovací povinnosti mezi rozvedenými manžely, v případě, že oprávněný uzavřel nové manželství, případně vyživovací povinnost rodičů vůči dítěti v případě, že dojde k osvojení dítěte, a jiné.

¹¹ Např. nabytí schopnosti dítěte samostatně se živit.

¹² K uvedenému viz usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 5110/2008.

Dalším častým argumentem pro zastavení exekuce ze strany povinných je započtení pohledávky na výživném vůči jiné pohledávce. Právo na výživné však nelze jednostranně započíst. Proti pohledávkám na výživné je dle ustanovení § 97 odst. 3 zákona o rodině započtení vzájemných pohledávek přípustné jen dohodou; toto však není možné v případě výživného pro nezletilé dítě.

V případě, že povinný poskytl oprávněnému na výživném částky vyšší, než jaké byly určeny soudem, nelze takové plnění považovat za úhradu výživného, jehož splatnost nastane teprve v budoucnu. Nejedná se tedy o „přeplatek“ na výživném, nýbrž o peněžitý dar. Takové plnění povinného tedy nelze započíst na dlužné výživné a exekuci z tohoto důvodu zastavit.¹³ Uvedené vyplývá ze zákonné úpravy, dle níž je třeba výživné platit v pravidelných opětuujících se částkách.¹⁴

„Povinnost výživné poskytovat a právo na výživné zanikají vždy také smrtí, a to bez ohledu na to, zda smrtí oprávněného, nebo povinného, jelikož se jedná o povinnost (právo), které má osobní povahu – jsou vázány na jednotlivé konkrétní osoby.“¹⁵ Dávky výživného splatné ke dni smrti mohou být ovšem předmětem dědictví, neboť jako dluh či pohledávka přecházejí na právní nástupce zemřelého.¹⁶ V případě smrti jednoho z účastníků lze tedy ohledně dlužného výživného rozhodnout o procesním nástupnictví a nadále v exekuci pokračovat. Exekuce ovšem musí být zastavena pro běžné výživné.

Je-li exekuce vedena již jen pro běžné výživné, a toto je pravidelně uspokojováno některým ze zvolených způsobů exekuce anebo jej povinný hradí dobrovolně, postrádá nucený výkon opodstatnění. Na tuto situaci výslovně nepamatuje žádné ustanovení exekučního řádu.

Tento procesní stav je však upraven v ustanovení § 290 odst. 2 občanského soudního řádu, ve kterém je zakotven zvláštní zastavovací důvod pro soudní výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy. Dle něho může soud výkon rozhodnutí zastavit, jestliže jsou srážky prováděny již jen pro běžné výživné a lze předpokládat, že povinný vzhledem ke svému chování i poměru k práci bude výživné plnit dále dobrovolně.¹⁷

Jsou-li tyto předpoklady naplněny i v případě vedení exekuce, není důvodu, aby nevedly k jejímu zastavení. Praxe exekučních

soudů postupně dospěla k závěru, že uvedené podmínky jsou splněny, pokud povinný hradí běžné výživné k rukám exekutora řádně a včas po dobu 3 až 4 měsíců.

Seznam literatury:

- Bureš, J., Drápal, L., Krčmář, Z., Mazanec M.: *Občanský soudní řád. Komentář, I. díl 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003.*
 Bureš, J., Drápal, L., Krčmář, Z., Mazanec M.: *Občanský soudní řád. Komentář, II. díl 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003.*
 Kasíková, M. a kol.: *Exekuční řád. Komentář. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013.*
 Knappová M., Švestka J. a kol.: *Občanské právo hmotné 3, Praha: ASPI Publishing, s.r.o., 2002.*
 Kurka, V. Drápal, L.: *Výkon rozhodnutí v soudním řízení, Linde: Praha a.s., 2004.*
 Tripes, A.: *Exekuce v soudní praxi, 3. vydání, Praha: C. H. Beck, 2006.*

Právní předpisy:

- Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině
 Zákon č.120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád)
 Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
 Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
 Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)

Soudní rozhodnutí:

- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 20 Cdo 5110/2008
 Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 20 Cdo 4692/2007
 Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 20 Cdo 2922/2010
 Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 20 Cdo 3376/2010
 Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 30 Cdo 2128/2003

¹³ K uvedenému viz usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 2922/2010.

¹⁴ Výjimky z uvedeného pravidla jsou upravené v ustanovení § 94, 95 odst. 2 a 97 odst. 2 zákona o rodině.

¹⁵ Knappová M., Švestka J. a kol.: *Občanské právo hmotné 3, Praha: ASPI Publishing, s.r.o., 2002, str. 157.*

¹⁶ K uvedenému viz usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 30 Cdo 2128/2003.

¹⁷ K uvedenému viz usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 3376/2010.

HYBRIDNÍ POŠTA

Mgr. Alan Havlice Úvod

exekutorský koncipient
Exekutorského úřadu Jeseník
JUDr. Antonína Dohnala

Soudní exekutoři při výkonu exekuční činnosti vytvářejí velké množství zásilek, které je třeba zákonným způsobem doručit účastníkům řízení. Česká pošta, s. p., nabízí řešení pro zpracování hromadné korespondence. Hybridní poštou chápeme veškeré činnosti, které v rámci procesu realizace provádějí transformaci zásilky z elektronické podoby na fyzickou (tisk a obálování), nebo naopak z fyzické podoby do elektronické (skenování a vyhodnocení s tvorbou archivu).

Hybridní pošta nabízí:

úsporu času

- rychlý přenos dat, tisk, kompletace, fóliování a předání zásilek do poštovní přepravy,
- rychlé zajištění spotřebního materiálu (fólie, hlavičkové papíry, obálky...),
- možnost zpracování vrácených zásilek a vyhodnocování formulářů,

úsporu peněz

- převzetí nákladů za skladové hospodaření,
- zajištění levnějšího materiálu vzhledem k jeho nákupu ve velkém,
- optimalizace nákladů na poštovné i na zpracování (technologické a množstevní slevy),

návaznost na klasické poštovní služby

- Česká pošta je nejspolehlivějším distributorem,
- přímé napojení na poštovní síť,
- vlastní distribuční síť pro dodávání v rámci celé republiky.¹

¹ Použito nabídky služeb hybridní pošty.

Opora v legislativě

Doručováním se má v občanském soudním řízení na mysli doručení vyhotovení rozhodnutí, předvolání nebo jiné listiny stanoveným adresátům způsobem předepsaným v občanském soudním řádu. Doručovaná listina může být vyhotovena písemně nebo v elektronické podobě. V jaké podobě je listina vyhotovena, je závislé na tom, v jaké podobě je veden příslušný spis. Listina nemusí být doručena v podobě, v jaké byla vyhotovena. Podoba doručované listiny se řídí způsobem doručování. Pokud se doručuje prostřednictvím veřejné datové sítě, je listina v podobě elektronického úkonu, jinak se doručuje jako písemnost. V případě, že byla vyhotovena v jiné podobě, než v jaké má být doručena, musí být provedena potřebná konverze listiny.

Obecná úprava doručování listin v občanském soudním řízení je upravena v §§ 45 až 50j občanského soudního řádu a potom v dalších ustanoveních, která předepisují zejména způsob doručování jednotlivých listin. Podrobnější úprava postupu při doručování je v souladu s ustanovením § 374 občanského soudního řádu obsažena ve Vyhlášce č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy.

Listiny v exekučním řízení se doručují dle zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), respektive dle Vyhlášky č. 418/2011 Sb., o postupech při výkonu exekuční a další činnosti, ustanovení upravující doručování v občanském soudním řádu se použijí podpůrně. V soudním řízení správním se postupuje dle zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, v insolvenčním řízení dle zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), kdy se opět podpůrně použije občanský soudní řád, ve správním řízení je postup při doručování upraven v zákonu č. 500/2004 Sb., správní řád. Při doručování do ciziny se neužijí výše uvedená ustanovení občanského soudního řádu. V tomto případě soud doručuje podle dvoustranných mezinárodních smluv o právní pomoci. Pokud nelze použít takovou smlouvu, postupuje podle mnohostranných smluv o právní pomoci. Při doručování do členských států Evropské

unie se postupuje dle nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1393/2007 ze dne 13. 11. 2007.

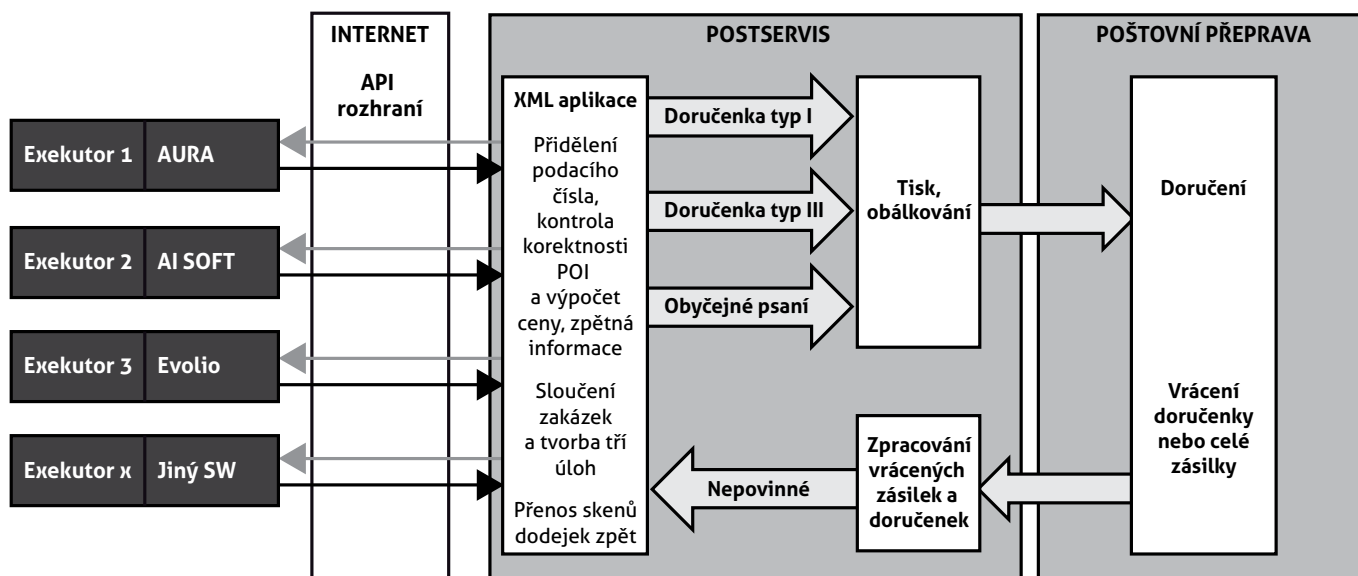
Exekutorským úřadům umožňuje využití nabídky hybridní pošty zejména novela Vyhlášky č. 418/2011 Sb., o postupech při výkonu exekuční a další činnosti, kde § 10 odst. 1, poslední věta stanoví: „Ustanovení § 48 odst. 4 občanského soudního řádu platí i pro písemnosti exekutora obdobně.“ Zmíněný § 48 odst. 4 občanského soudního řádu zní: „Doručuje-li se prostřednictvím provozovatele poštovních služeb, stejnopisy rozhodnutí a jiné písemnosti soudu v listinné podobě mohou být vyhotovovány za součinnosti tohoto provozovatele; podrobnosti takového postupu stanoví prováděcí právní předpis.“ Tímto předpisem je Vyhláška č. 438/2011 Sb., která mění vyhlášku Ministerstva spravedlnosti České republiky č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších předpisů. V ustanovení § 28c odstavec 1 je uvedeno: „Vede-li se ve věci elektronický spis a soud vyhotovuje listinné stejnopisy rozhodnutí a jiné písemnosti soudu prostřednictvím provozovatele poštovních služeb, předá je soud v elektronické podobě tomuto provozovateli, který v souladu s uzavřenou smlouvou vyhotoví jejich listinnou podobu a doručí je; autorizovanou konverzi přitom provozovatel poštovních služeb neprovádí. Předávání a vyhotovování se provádí automatizovaným způsobem, který vylučuje lidský zásah nad míru nezbytně nutnou.“

Exekutorská komora ČR připravila v letošním roce návrh změny stavovského předpisu Kancelářský řád, kde bylo v § 17b navrženo řešení v souvislosti s využitím hybridní pošty:

*„Zvláštní úprava pro písemnosti vyhotovené v součinnosti s provozovatelem poštovních služeb“
§ 17b*

1. Listinné stejnopisy, které se vyhotovují za součinnosti provozovatele poštovních služeb, musí být opatřeny vizualizovanou podobou uznávaného elektronického podpisu toho, kdo písemnost podepsal.

² Schéma zpracování exekutorských zásilek

2. Provozovatel poštovních služeb může opatřit takový stejnopis řídicími znaky pro vyhotovování.
3. K žádosti účastníka, kterému byl listinný stejnopis podle odst. 1 doručen, se zašle elektronickou poštou na elektronickou adresu uvedenou v žádosti písemnost vyhotovená v elektronické podobě a podepsaná podle § 16a nebo se předá účastníkovi v sídle úřadu na technickém nosiči dat; o tom musí být účastník poučen.⁴

Vzhledem k tomu, že tento návrh změny Kancelářského řádu nebyl na 23. sněmu EK ČR přijat, nezbyvá jiná možnost než postupovat dle Vyhlášky č. 418/2011 Sb., respektive § 48 odst. 4 občanského soudního řádu. Toto ustanovení odkazuje na prováděcí předpis, kterým je výše citovaná Vyhláška č. 37/1992 Sb.

Poskytovatelé softwaru pro soudní exekutory nabízejí za použití XML formátu přenos dat hybridní poště za účelem vytvoření zásilek a následně stejným způsobem přenos doruček do spisů v systému soudního exekutora s následným vyhodnocením způsobu doručení s ohledem na typ zásilky. Zároveň v souladu s ustanovením § 21b Vyhlášky č. 37/1992 Sb., opatří písemnost soudního exekutora specifickým identifikátorem a vizualizovanou podobou uznávaného elektronického podpisu toho, kdo jej vyhotovil, čímž budou naplněny zákonné znaky této písemnosti. Specifický identifikátor dovolí adresátovi takové písemnosti ověřit si způsobem umožňujícím dálkový přístup pravost dokumentu stejným postupem jako např. adresátům elektronických platebních rozkazů vyhotovených soudy.

Zabezpečení a ochrana dat

Hybridní pošta zaručuje, že její informační a evidenční systém umožňuje bezpečný a autorizovaný přenos dat prostřednictvím internetu s využitím SSL protokolu. Přenos lze realizovat jak přímým, tak dávkovým bezobslužným způsobem. Komuni-

kace může probíhat jako point to point přes Internet nebo přes vyhrazenou pevnou linku.

Střediska Postservis jsou umístěna v nepřetržitě střežených areálech České pošty, ochrana provozních místností je zajištěna EZS s napojením na Policii ČR. Všichni pracovníci středisek jsou prokazatelně seznámeni se zákonem o poštovním tajemství, bankovním tajemství a se zákonem na ochranu osobních údajů, včetně povinností, odpovědnosti a sankcí z nich vyplývajících. Dále hybridní pošta uvádí, že všichni zaměstnanci mají podepsanu dohodu o hmotné odpovědnosti.

Skartace

Všecký poškozený materiál a zbytky jsou průběžně skartovány, aby nemohlo dojít k jejich zneužití, lze skartovat i vrácené zásilky.

Dodání zásilek adresátům

Střediska Postservis jsou organizační jednotkou České pošty, s.p. Zpracované zásilky jsou průběžně předávány k další poštovní přepravě přímo do sběrných přepravních uzlů a hybridní pošta zaručuje jejich doručení již následující den po předání dat či dokumentů.

Vyhodnocení a zpracování po doručování zásilek

Vzhledem k tomu, že adresáti mají u České pošty, s.p., často zřízenou poštovní přihrádku, hybridní pošta cestou Postservisů zabezpečuje zpracování jak vrácené (nedoručitelné) či ne-

² Schéma z nabídky služeb hybridní pošty.

vyzvednuté pošty, tak zpracování odpovědních zásilek. Podle informací hybridní pošty je vrácená korespondence vyhodnocována podle čárových kódů tištěných již při emisi dokumentů nad adresu tak, aby byly vidět oknem obálky. Čárový kód obvykle obsahuje číselnou hodnotu identifikující konkrétní zásilku. Tato hodnota je buď obsažena v datech předávaných zákazníkem, nebo je dodatečně generována před tiskem dokumentu. Při nedoručení zásilky pak dojde k naskenování čárového kódu a případně dalšímu zpracování. Je možné vybrat si z několika úrovní zpracování vrácené korespondence. Buď je zasílána pouze databáze identifikátorů zásilek, nebo je vyznačován i důvod vrácení.

Závěr

Vzhledem k tomu, že § 3 exekučního řádu určuje soudnímu exekutorovi postavení podnikatele, musí soudní exekutor velmi pečlivě zvažovat, jakým způsobem bude investovat a jak s péčí řádného hospodáře bude korigovat svoje náklady při výkonu exekuční činnosti při zachování všech zákonných povinností. Pokud soudní exekutor do dnešní doby zaměstnával několik zaměstnanců za účelem vyhotovení poštovních zásilek v listinné podobě, přípravy předání provozovateli poštovních služeb a dále zpětnému vyhodnocování způsobů doručení a následným skenováním doručenek do elektronických spisů za současného investování do SW a HW, potřebných energií a kancelářských prostor, lze snadno spočítat, že všechny tyto náklady jsou vyšší než náklady na využití hybridní pošty podle aktuální nabídky. Protože služeb hybridní pošty již delší dobu úspěšně využívají soudy, nebrání soudním exekutorům nic ve využití těchto moderních postupů za současného výrazného snížení nákladů při provozu exekutorských úřadů.

Seznam literatury:

- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád.*
Drápal, L., Bureš, J. a kol. Občanský soudní řád I. §1 až 200 za. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 1600 s.
Kasíková, M. a kol. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád). Komentář. 2. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, 658 s.
Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů.
Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní.
Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon).
Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád.
Vyhláška č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy.
Vyhláška č. 418/2011 Sb., o postupech při výkonu exekuční a další činnosti.
Návrh změny stavovského předpisu Kancelářský řád pro 23. sněm Exekutorské komory ČR.
Nabídka služeb hybridní pošty.

PŘEPRACOVANÉ NAŘÍZENÍ BRUSEL I Z POHLEDU UZNÁNÍ A VÝKONU ROZHODNUTÍ

Mgr. et Bc. Petra Konečná Úvod

exekutorská koncipientka
Exekutorského úřadu Praha 5
JUDr. Juraje Podkonického, Ph.D.

Mgr. Jaroslav Hobl

exekutorský koncipient
Exekutorského úřadu Praha 5
JUDr. Juraje Podkonického, Ph.D.

V minulém čísle Komorních listů jsme vás seznámili s problematikou doručování soudních a mimosoudních písemností v občanských a obchodních věcech v rámci EU podle Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č.1393/2007 ze dne 13. listopadu 2007. V tomto článku bychom vám rádi představili nařízení Brusel I, neboli nařízení Rady (ES) č. 44/2001, o soudní příslušnosti a uznávání a o výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (dále jen „nařízení Brusel I“), a zejména jeho přepracované znění.

Článek vychází z poznatků získaných ve druhé části čtyřdílného projektu financovaného Evropskou unií a připraveného ve spolupráci s UIHJ a Národní komorou soudních exekutorů Maďarska, který proběhl v květnu 2013 v Budapešti.

Nařízení Brusel I lze bez nadsázky považovat za „základní kámen“ civilního procesního práva v členských státech Evropské unie. Nařízení Brusel I je účinné od 1. 3. 2002. Pro Českou republiku, stejně jako pro dalších devět států, jež společně s Českou republikou do Evropské unie v dané době přistoupily, je však nařízení Brusel I účinné až ode dne jejich přistoupení do Evropské unie, tj. od 1. 5. 2004.¹

¹ Před vstupem České republiky do Evropské unie byla úprava uznání a výkonu soudních rozhodnutí obsažena v zákoně č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním. Viz KUČERA, Z. Mezinárodní právo soukromé. 7. oprav. a dopl. vydání. Brno – Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2009. s. 462.

Nařízení Brusel I mimo jiné předcházela tzv. Bruselská úmluva neboli Úmluva o pravomoci soudů a výkonu rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních, a dále též tzv. Luganská úmluva neboli Úmluva o pravomoci soudů a uznání a výkonu rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních z roku 1988 jako paralelní polouzavřená smlouva k původní Bruselské úmluvě. Bruselská úmluva byla podepsána tehdejšími šesti členskými a současně zakládajícími státy Evropského společenství dne 27. 9. 1968, přičemž v platnost vstoupila dne 1. 2. 1973. Bruselskou úmluvu postupně podepsaly i další evropské, resp. členské státy současné Evropské unie. Ačkoliv následně byla Bruselská úmluva nahrazena nařízením Brusel I, je tato i nadále účinná a tedy používaná v těch otázkách a těmi evropskými (smluvními) státy, které nespádají pod pravomoc zmíněného nařízení Brusel I. Její jednotnou interpretaci, resp. řešení případných problémů spojených s její interpretací národními soudy zabezpečuje Evropský soudní dvůr, jehož pravomoc v této oblasti založil tzv. Protokol o interpretaci Bruselské úmluvy o pravomoci soudů a o výkonu rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních Soudním dvorem (dále jen „Protokol“) sjednaný 3. 6. 1971 mezi týmiž stranami jako Bruselská úmluva, který vstoupil v platnost 1. 9. 1975 a postupně byl přijat i dalšími státy tak, jak tyto současně přistupovaly k Bruselské úmluvě.²

Nařízení Brusel I je výsledkem tzv. europaizace, resp. komunitarizace mezinárodního (evropského) práva soukromého a procesního, spojené zejména s Amsterodamskou smlouvou, která přinesla možnost nahradit původní mezinárodní smlouvy normativními akty sekundárního komunitárního práva, tj. směrnici a nařízeními.³

Nařízení Brusel I v zásadě reguluje dva základní okruhy otázek, a to stanovení mezinárodní pravomoci soudů členských států Evropské unie upravené v článcích 2 až 31, a otázku uznání a výkonu rozhodnutí soudů jednoho členského státu

v jiném členském státě upravenou především v článcích 32 až 56 tohoto nařízení. Oproti svým předchůdcům, tj. dokumentům tzv. první generace, nařízení Brusel I zásadním způsobem mění úpravu smluvních vztahů a oblast soudní pravomoci smluvních vztahů ve věcech pracovních. Vedle toho rovněž zjednodušuje institut prohlášení vykonatelnosti (tzv. exequatur). I přes výše zmíněné však revize tohoto nařízení v podobě Zprávy Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru o uplatňování nařízení Rady (ES) č. 44/2001 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech ze dne 21. dubna. 2009 (dále jen „Zpráva“)⁴ ukázala, že „fungování nařízení je v obecné rovině uspokojivé, ale je zapotřebí zdokonalit uplatňování některých jeho ustanovení, více zjednodušit volný pohyb soudních rozhodnutí a posílit přístup ke spravedlnosti. Vzhledem k řadě nových změn by uvedené nařízení mělo být v zájmu srozumitelnosti přepracováno“.⁵ Jak bylo doporučeno, tak se poté i stalo. Dne 20. 12. 2012 bylo v Úředním věstníku Evropské unie vyhlášeno přepracované nařízení Brusel I, resp. nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215 ze dne 12. prosince 2012, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (přepracované znění) (dále též „přepracované nařízení Brusel I“ či „nařízení Brusel I bis“).⁶

Přepracované nařízení Brusel I přináší celou řadu změn, které se týkají nejen oblasti uznání a výkonu rozhodnutí, nýbrž i dalších otázek, a to:

- příslušnosti ve věcech spotřebitelských smluv a individuálních pracovních smluv (článek 18 a článek 21 nařízení Brusel I bis), kdy vnitrostátní pravidla pro určení příslušnosti již nebudou muset být použita členskými státy ve vztahu ke spotřebitelům a zaměstnancům se sídlem mimo Evropskou unii,

² Rozehnalová, N., Týč, V. Evropský justiční prostor v civilních otázkách. Brno: Masarykova univerzita Brno, 2003, s. 401.

³ Tamtéž.

⁴ Zpráva Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru o uplatňování nařízení Rady (ES) č. 44/2001 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech ze dne 21. 4. 2009. KOM(2009) 174 v konečném znění. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 1. 8. 2013]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:351:0001:0032:CS:PDF>.

⁵ Tamtéž.

⁶ Nařízení Evropského parlamentu a rady (EU) č. 1215/2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 1. 8. 2013]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:351:0001:0032:CS:PDF>.

- litispendence, kdy přepracované nařízení Brusel I zavádí pravidla pro mezinárodní litispendenci, která soudům jednotlivých členských států umožní přerušit u nich vedená řízení a nakonec i tato řízení zastavit, a to za situace, kdy u soudu třetího, tj. jiného než členského státu Evropské unie již byla podána žaloba mezi týmiž stranami s totožným předmětem řízení (článek 33 nařízení Brusel I bis). Mezinárodní litispendence má za cíl zamezit tomu, aby prostřednictvím zavedení dvou paralelních řízení byl proces blokován nebo zpomalen, jak se to doposud stávalo,
- volba jurisdikce (článek 31 nařízení Brusel I bis), kdy v případě, že byla stanovena pravomoc soudu dohodou v souladu se smlouvou, je jakýkoli soud jiného členského státu nepřislušný ve prospěch tohoto soudu,
- nařízení Brusel I bis dále výslovně potvrzuje, že se nevztahuje na rozhodčí řízení, neboť – jak je zmíněno již v preambuli tohoto nařízení – pokud byla podána žaloba v záležitosti, o níž strany uzavřely rozhodčí doložku, je soud členského státu povinen odkázat strany na rozhodčí řízení nebo řízení zastavit.⁷

Tento příspěvek se však i přes shora uvedené s ohledem na veškeré okolnosti blíže zaměří především na první zmíněnou oblast, tj. na problematiku uznání a výkonu cizích rozhodnutí.⁸

Uznání a výkon rozhodnutí v původním nařízení Brusel I

V původním nařízení Brusel I spočívá oblast uznání a výkon rozhodnutí na třech samostatných, avšak vzájemně podmíněných fázích, a to:

- uznání rozhodnutí,
- prohlášení vykonatelnosti rozhodnutí (exequatur),
- výkon rozhodnutí.

Dle nařízení Brusel I je rozhodnutí vydané v jednom členském státě v jiném členském státě Evropské unie – za předpokladu, že není sporu, zda rozhodnutí má být uznáno, či nikoliv – uznáváno v zásadě neformálně, tj. bez potřeby dalšího (zvláštěního) řízení o uznání. Uznávané rozhodnutí přitom může být – a to nejen v eventuálních sporných případech – přezkoumáváno pouze co do svých formálních náležitostí vymezených v člancích 53 a 54 zmíněného nařízení. V žádném (nejen sporném) případě tedy nemůže být přezkoumáváno ve věci samé.⁹

Druhou fází procesu uznání a výkonu rozhodnutí dle původního nařízení Brusel I je řízení o prohlášení vykonatelnosti (tzv. exequatur), které v zásadě předchází podání návrhu na výkon rozhodnutí, ačkoliv není vyloučeno, že návrh na prohlášení vykonatelnosti bude podán současně s návrhem na výkon rozhodnutí.¹⁰ Smyslem exequatur je ověřit, zda cizí rozhodnutí splňuje vymezené formální náležitosti. Návrh na prohlášení vykonatelnosti může podat kterákoliv zúčastněná strana u příslušného orgánu v členském státu, kdy místní příslušnost tohoto orgánu je dána místem bydliště strany nebo místem výkonu. Postup při podání návrhu prohlášení vykonatelnosti se tedy řídí právem státu, v němž byl návrh podán. Shledá-li orgán, u něhož byl návrh podán, že jsou splněny formální náležitosti předmětného návrhu na prohlášení vykonatelnosti, je dotčené rozhodnutí prohlášeno za vykonatelné a bez odkladu doručeno povinnému (dlužníkovi). Proti rozhodnutí o prohlášení vykonatelnosti je přípustný opravný prostředek, kterým se v kontextu českého práva rozumí odvolání podané k odvolacímu soudu prostřednictvím místně příslušného okresního soudu. Lhůta pro podání odvolání proti rozhodnutí o prohlášení vykonatelnosti je jeden měsíc od doručení prohlášení vy-

⁷ VÁLKOVÁ, L. Změny v nařízení Brusel I [online]. Brno, 2012-2013. s. 112. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta [cit. 1. 8. 2013]. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/217689/pravf_m/Diplomova_prace-finalni_verze.pdf.

⁸ Cizím rozhodnutím se na tomto místě v kontextu nařízení Brusel I, resp. nařízení Brusel I bis rozumí rozhodnutí vydané v některém z členských států Evropské unie, které podléhá právní úpravě obsažené ve zmíněných nařízeních.

⁹ KUČERA, Z. Mezinárodní právo soukromé. 7. oprav. a dopl. vydání. Brno – Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2009. s. 462.

Viz též KONEČNÁ, P. Uznání a výkon rozhodnutí v přepracovaném nařízení Brusel I. Epravo [online]. 25. 7. 2013, © epravo.cz, a.s. 1999-2013, ISSN 1213-189X [cit. 1. 8. 2013]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/uznani-a-vykon-rozhodnuti-v-prepracovanem-narizeni-brusel-i-91964.html?mail>.

¹⁰ Dle novelizovaného ust. § 37 odst. 2 písm. b) zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), ve znění účinném od 1. 1. 2013, může oprávněný podle zmíněného zákona podat exekuční návrh též tehdy, má-li být exekuce vedena podle cizího rozhodnutí, u něhož bylo vydáno prohlášení vykonatelnosti podle přímo použitelného předpisu Evropské unie nebo mezinárodní smlouvy nebo rozhodnuto o uznání (KONEČNÁ, P. Uznání a výkon rozhodnutí v přepracovaném nařízení Brusel I. Epravo [online]. 25. 7. 2013, © epravo.cz, a.s. 1999-2013, ISSN 1213-189X [cit. 1. 8. 2013]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/uznani-a-vykon-rozhodnuti-v-prepracovanem-narizeni-brusel-i-91964.html?mail>).

konatelnosti, eventuálně, má-li povinný, tedy strana, vůči níž je navrhován výkon dotčeného rozhodnutí, bydliště v jiném členském státě než v tom, v němž bylo vydáno rozhodnutí o prohlášení vykonatelnosti, činí lhůta pro podání odvolání proti rozhodnutí o prohlášení vykonatelnosti dva měsíce od doručení (osobně nebo do místa jejího bydliště) rozhodnutí o prohlášení vykonatelnosti této straně. Jen pro úplnost – opravný prostředek je rovněž přípustný i proti rozhodnutí o odvolání proti usnesení o prohlášení vykonatelnosti, a sice dovolání, event. žaloba pro zmatečnost.¹¹

Samotný výkon cizího rozhodnutí pak přichází v úvahu pouze tehdy, pokud je cizí rozhodnutí vykonatelné ve státě, v němž bylo vydáno, bylo prohlášeno za vykonatelné ve státě uznání a současně zde nebyl dán důvod pro odepření uznání tohoto rozhodnutí, pokud tento byl namítnut. Právní úprava výkonu přitom není obsažena v nařízení Brusel I (ani v nařízení Brusel I bis), neboť se řídí (vnitrostátním) právním řádem státu výkonu daného rozhodnutí.¹²

Obdobně jako nařízení Brusel I bis se i nařízení Brusel I vztahuje nejen na cizí rozhodnutí, ale i na tzv. veřejné listiny¹³ týkající se právních vztahů ve věcné působnosti nařízení, která byla vydána a jsou vykonatelná v některém členském státě Evropské unie, přičemž nezáleží na kvalifikaci veřejné listiny či přípustnosti její vykonatelnosti podle práva místa, kde je o výkon žádáno, nýbrž podle práva místa jejího vydání. Dále se obě nařízení rovněž použijí i na vykonatelné soudní smíry, které se jako v předchozím případě týkají věcné působnosti nařízení.¹⁴

Uznání a výkon rozhodnutí v přepracovaném nařízení Brusel I Za dobu své účinnosti se nařízení Brusel I dočkalo četné kritiky. Ve vztahu k oblasti uznávání a výkonu rozhodnutí tato kritika zdůrazňovala především potřebu zjednodušit stávající úpravu obsaženou v nařízení Brusel I tak, aby bylo možné jak uznávat, tak vykonávat cizí rozhodnutí napříč jednotlivými

členskými státy téměř automaticky, tj. bez delšího prodlení. Trvalo však více než deset let od účinnosti původního nařízení Brusel I, než po třech letech usilovného hodnocení, konzultací a diskusí dosáhl proces reformy původního nařízení Brusel I svého skutečného cíle, a sice než dne 20. 12. 2012 bylo v Úředním věstníku Evropské unie vyhlášeno nařízení Brusel I bis.

Ačkoliv reformované (přepracované) nařízení Brusel I bis prošlo nezbytným legislativním procesem, bylo zveřejněno v oficiálním Úředním věstníku Evropské unie a jako takové se stalo dvacátým dnem po tomto vyhlášení platné, účinnosti nařízení Brusel I bis nabude až ode dne 10. 1. 2015, s výjimkou článků 75 a 76, které se použijí již ode dne 10. 1. 2014. Nařízení Brusel I bis se proto vztahuje, resp. bude vztahovat pouze na řízení zahájená, na veřejné listiny formálně vyhotovené či registrované a na soudní smíry schválené či uzavřené až ke dni 10. 1. 2015 anebo po tomto datu.¹⁵

Z pohledu uznání a výkonu cizích rozhodnutí je primárním cílem nového nařízení na podkladě vzájemné důvěry jednotlivých členských států posílit přístup k (výkonu) spravedlnosti, usnadnit volný pohyb soudních rozhodnutí napříč členskými státy Evropské unie, a tím ušetřit čas a peníze pro podniky i spotřebitele. Na základě nařízení Brusel I by proto měla být rozhodnutí z jednoho členského státu Evropské unie v jiném členském státě nejen uznávána, ale nově i vykonávána (v zásadě) automaticky, tj. bez potřeby tzv. prohlášení vykonatelnosti, což by v konečném důsledku mělo vést ke značné, nejen časové, ale i finanční úspoře.¹⁶

Dle dostupných informací je totiž prohlášení vykonatelnosti v některých členských státech vydáváno jen sporadicky.¹⁷ Vydání rozhodnutí o prohlášení vykonatelnosti v případě, že je žádost o jeho vydání úplná, trvá v průměru 7 dnů až 4 měsíce. V opačném případě je doba trvání řízení o vydání prohlášení vykonatelnosti mnohonásobně delší. Většina žádostí je však našťastí úspěšná. Příslušný opravný prostředek je podáván

¹¹ Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 1. 8. 2013]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32001R0044:cs:HTML>.

¹² Tamtéž.

¹³ Např. notářský či exekutorský zápis se svolením k vykonatelnosti.

¹⁴ Tamtéž; KUČERA, Z. Mezinárodní právo soukromé. 7. oprav. a dopl. vydání. Brno – Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2009. s. 462.

¹⁵ Nařízení Evropského parlamentu a rady (EU) č. 1215/2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 1. 8. 2013]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:351:0001:0032:CS:PDF>.

¹⁶ Nařízení Evropského parlamentu a rady (EU) č. 1215/2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 1. 8. 2013]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:351:0001:0032:CS:PDF>.

¹⁷ V Portugalsku bylo v roce 2004 vydáno jen deset prohlášení vykonatelnosti. Na druhou stranu v Lucembursku bylo v témže roce vydáno 420 prohlášení (Viz KONEČNÁ, P. Uznání a výkon rozhodnutí v přepracovaném nařízení Brusel I. Epravo [online]. 25. 7. 2013, © epravo.cz, a.s. 1999-2013, ISSN 1213-189X [cit. 1.8.2013]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/uznani-a-vykon-rozhodnuti-v-prepracovanem-naizeni-brusel-i-91964.html?mail.>)

v zásadě maximálně jen proti 5 % všech rozhodnutí, na druhou stranu samotné odvolací řízení může v některých případech trvat i několik let, nehledě na samotnou finanční (nákladovou) stránku nejen odvolacích řízení.¹⁸

Za shora naznačené situace proto byla, resp. stále je ospravedlnitelná už téměř jednu dekádu trvající snaha jednotlivých členských států o zjednodušení procesu uznání a především pak samotného výkonu cizích rozhodnutí, jež v praxi vedla k vypuštění tzv. exequatur z přepracovaného nařízení Brusel I. Absence prohlášení vykonatelnosti by přitom podle preambule zmíněného nařízení neměla ohrozit ani proces uznání a výkonu rozhodnutí ani respektování práv na obhajobu, neboť osoba, proti níž je výkon navrhován, by stále měla a bude mít zaručenou možnost podat návrh na odepření uznání, resp. nově i na odepření výkonu rozhodnutí, jestliže se domnívá, že byl naplněn některý z těchto důvodů pro odepření předvídaný v přepracovaném nařízení.

Důvody pro odepření výkonu rozhodnutí jsou přitom stejné jako důvody pro odepření uznání. Řízení o odepření se řídí právním řádem členského státu, v němž má být předmětné rozhodnutí vykonáno. Řízení se zahajuje na návrh, o němž má příslušný okresní soud rozhodnout neprodleně, tj. v blíže nespecifikované době. Proti rozhodnutí o návrhu na odepření výkonu rozhodnutí je navíc přípustný jak řádný, tak následně mimořádný opravný prostředek, tj. v českém kontextu odvolání a následně i dovolání, event. žaloba pro zmatečnost. Vzhledem k těmto skutečnostem lze tedy mít za to, že byť přepracované nařízení Brusel I naplnilo požadavek zjednodušení a zrychlení procesu uznávání a výkonu rozhodnutí tím, že odstranilo řízení o prohlášení vykonatelnosti, neboť toto odstranění v mnoha případech skutečně povede ke zjednodušení a zrychlení procesu uznání a výkonu, a současně v něm byly provedeny i další drobné korekce, v dotčené oblasti uznání a výkonu rozhodnutí v zásadě nepřineslo nic převratného. Přepracované nařízení Brusel I totiž v podstatě kopíruje svého předchůdce

s tím rozdílem, že řízení o prohlášení vykonatelnosti nahradilo možností dožadovat se odepření výkonu rozhodnutí, tzn., že opravné prostředky přípustné ve fázi tzv. exequatur přeneslo do fáze případného odepření výkonu rozhodnutí, ve vztahu k níž navíc pro vyřízení zmíněných opravných prostředků neustanovilo pevný časový rámec. V ideálním případě (myšleno v negativním slova smyslu) se tak finanční a časová náročnost uznání a výkonu rozhodnutí může i za účinnosti přepracovaného nařízení Brusel I vyrovnat finanční a časové náročnosti procesu uznání a výkonu rozhodnutí za účinnosti původního nařízení Brusel I, čímž by fakticky – minimálně v dotčené oblasti – nedošlo k (velkému) zjednodušení a zrychlení.¹⁹

¹⁸ Zpráva Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru o uplatňování nařízení Rady (ES) č. 44/2001 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech ze dne 21. 4. 2009. KOM(2009) 174 v konečném znění. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 1. 8. 2013]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=L:2012:351:0001:0032:CS:PDF> (Viz KONEČNÁ, P. Uznání a výkon rozhodnutí v přepracovaném nařízení Brusel I. Epravo [online]. 25. 7. 2013, © epravo.cz, a.s. 1999-2013, ISSN 1213-189X [cit. 1. 8. 2013]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/uznani-a-vykon-rozhodnuti-v-prepracovanem-narizeni-brusel-i-91964.html?mail.>).

¹⁹ Nařízení Evropského parlamentu a rady (EU) č. 1215/2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 1. 8. 2013]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=L:2012:351:0001:0032:CS:PDF> (Viz KONEČNÁ, P. Uznání a výkon rozhodnutí v přepracovaném nařízení Brusel I. Epravo [online]. 25. 7. 2013, © epravo.cz, a.s. 1999-2013, ISSN 1213-189X [cit. 1. 8. 2013]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/uznani-a-vykon-rozhodnuti-v-prepracovanem-narizeni-brusel-i-91964.html?mail.>).

Z JUDIKATURY ÚSTAVNÍHO SOUDU

rubriku připravila
Mgr. Lucie Mikmeková
asistentka soudce Ústavního soudu

Formalistický přístup obecného soudu při posuzování náležitostí exekutorského zápisu

Nález sp. zn. II. ÚS 1005/12 ze dne 31. 1. 2013

§ 79 odst. 1 písm. e), § 80 zákona č. 120/2001 Sb., ve znění účinném do 31. 12. 2012

Ústavní soud nemíní zpochybňovat ustálenou judikaturu obecných soudů v čele s Nejvyšším soudem, která dovodila, že exekutorský zápis se svolením k vykonatelnosti je exekucí titulem jen tehdy, má-li veškeré formální i materiální náležitosti, a pokud některá chybí, vlastnost přímé vykonatelnosti s ním nelze spojovat a takový zápis není ani veřejnou listinou. Avšak přístup obecných soudů ke konkrétní náležitosti ověření totožnosti, resp. kvality záznamu o jejím vykonání do zápisu, jak je prezentován napadeným usnesením, je nepřiměřeně přísný.

V intencích ustanovení § 80 exekučního řádu bylo možno z hlediska ztotožnění účastníků exekutorského zápisu rozlišit dvě jejich kategorie; v případě kategorie první exekutor účastníky osobně zná, v případě druhé nikoliv a jejich totožnost musí být ověřena. Varianty takového ověření byly opět dvě, buď mohla být totožnost prokázána platným úředním dokladem, anebo potvrzena dvěma svědky. Právě v návaznosti na uvedené bylo dle Ústavního soudu třeba vykládat i § 79 odst. 1 písm. e) exekučního řádu: údajem, jak byla ověřena totožnost účastníků, bylo z tohoto pohledu referování exekutora, zda účastníky zápisu sám zná anebo zda účastníci svou totožnost řádně doložili či ji potvrdili dva svědci. Již tím, bez nutnosti citovat zákon, je předmětnému formálnímu požadavku exekučního řádu učiněno zadost. Pasáž § 80 exekučního řádu, dle níž se totožnost prokazuje platným úředním průkazem, byla pokynem zákonodárce exekutorovi, podle čeho má totožnost ověřovat. Za jeho splnění exekutor odpovídá a pochybení v tomto směru může vyústit v jeho postih. Podle Ústavního soudu nelze bez dalšího pouze ze skutečnosti, že v zápisu nebylo uvedeno výslovně, že prezentované doklady jsou úředními průkazy, nota bene platnými, dovodit opak, tedy že totožnost nebyla prověřena řádně. Tak jako exekutorský řád nepředepisoval formuli, kterou měl exekutor do zápisu uvést v případě, kdy účastníky osobně znal, není primární ani podoba zápisu o tom, že mu svou totožnost prokázali.

Ústavně konformní výklad § 138 odst. 1 o. s. ř. (osvobození podnikatelského subjektu od soudních poplatků)

Nález sp. zn. IV. ÚS 3543/12 ze dne 27. 2. 2013

§ 138 odst. 1 o. s. ř.

Podstata odůvodnění napadených rozhodnutí spočívá ve skutečnosti, že stěžovatelka je podnikatelským subjektem, a jako taková je odpovědná za to, že si dokáže obstarat prostředky pro případ nutnosti vést soudní spor (na což měla mít i časový prostor), přičemž její neschopnost zaplatit stanovený soudní poplatek souvisí s okolnostmi, jež jsou podnikatelským rizikem a jež není možno podřadit pod okolnosti tzv. vyšší moci (resp. stěžovatelka neosvědčila, že tato neschopnost souvisí se zásahem vyšší moci).

I pokud by právě uvedené okolnosti (že stěžovatelka si měla vytvořit finanční rezervu pro vedení sporu a že její neschopnost uhradit soudní poplatek není důsledkem vyšší moci) považovaly obecné soudy za skutečnosti vylučující splnění podmínky existence zvlášť závažných důvodů ve smyslu ustanovení § 138 odst. 1 o. s. ř., je nutno jednak konstatovat, že jejich rozhodnutí nejsou v tomto směru dostatečně a srozumitelně odůvodněna a jednak, jak namítá též stěžovatelka, tato podmínka se vztahuje pouze k úplnému osvobození od soudních poplatků. Obecné soudy se však v takovém případě musí zabývat tím, zda nejsou splněny podmínky pro osvobození částečné. To však v projednávaném případě nečinily.

Jestliže by však obecné soudy závěry stran toho, že stěžovatelka si měla vytvořit finanční rezervu pro vedení sporu a že její neschopnost uhradit soudní poplatek není důsledkem vyšší moci, v posuzované věci nevztahovaly k posouzení existence zvlášť závažných důvodů, jak má na mysli ustanovení § 138 odst. 1 o. s. ř., interpretovaly by podle náhledu Ústavního soudu uvedené zákonné ustanovení v podstatě tak, že se v zásadě nevztahuje na podnikající subjekt, a to bez jakéhokoli zákonného důvodu. Taková interpretace totiž nemá v jazykovém výkladu zbývajících dvou podmínek uvedeného zákonného ustanovení opodstatnění a je v rozporu s principy zakotvenými v čl. 3 odst. 1 a čl. 37 odst. 3 Listiny, když bez zákonného důvodu rozlišuje subjekty podnikající a nepodnikající. V důsledku této svévolné interpretace by přitom v projednávané věci mohla nastat situace označovaná jako denegatio iustitiae, a tedy dojít k zásahu do práva na spravedlivý proces zakotvené v čl. 36 odst. 1 Listiny.

Odpor proti platebnímu rozkazu podaný v příloze e-mailu

Nález sp. zn. IV. ÚS 4787/12 ze dne 13. 5. 2013

§ 42 odst. 3, § 174 odst. 2 o. s. ř.

Rozhodování formou platebního rozkazu je výjimkou z (ústavního) pravidla garantujícího účastníkům řízení rovný přístup k soudu. Jakékoliv další umělé, formalistické či svévolné na-

vyšování formálních či obsahových požadavků kladených na odpor proti platebnímu rozkazu je proto třeba považovat za ústavně nesouladné, neboť by ve své podstatě představovalo vytváření zbytečných a nelegitimních překážek pro uplatňování ústavně garantovaných procesních práv.

Za formálně bezvadný a obsahově dostatečný odpor bylo tedy třeba považovat již samotné stěžovatelovo avízo, ve znění: „Dobrý den, v příloze zasíláme odpor proti platebnímu rozkazu ke sp. zn. 11 C 114/2011-32“, zaslané soudu elektronicky s elektronickým certifikovaným podpisem, a to bez ohledu na skutečnost, zda byla zvlášť podepsána i příloha zprávy, obsahující mírně rozpracovanou verzi sdělení, že je odpor podáván. K tomu Ústavní soud dodal, že i kdyby snad "průvodní dopis" shora citovanou formulaci neobsahoval, byl by dokument obsažený v příloze e-mailu – jenž tvoří součást zprávy – nutno rovněž považovat za řádně podaný odpor, přestože nebyl zvlášť opatřen elektronickým certifikovaným podpisem.

Povinnost soudu odůvodnit usnesení o nepřipuštění změny žaloby

Nález sp. zn. I. ÚS 4181/12 ze dne 7. 5. 2013

§ 95 odst. 2, § 169 odst. 2 o. s. ř.

Z ustanovení § 169 o. s. ř. vyplývá, že k podstatným náležitostem písemného vyhotovení usnesení patří jeho odůvodnění. Výjimka z tohoto pravidla je upravena v odst. 2 tohoto ustanovení a zahrnuje pouze usnesení, kterým se zcela vyhovuje návrhu, jemuž nikdo neodporoval, nebo usnesení, které se týká vedení řízení, anebo usnesení vydané podle § 104a o. s. ř. Usnesení o nepřipuštění změny žaloby tedy ke stanoveným výjimkám nepatří. Pokud jde o obsah samotného odůvodnění, není u nemeritorních usnesení předsán. Postačuje proto, aby soud v odůvodnění uvedl jen základní důvody, které vedly k přijetí usnesení a které jsou způsobilé jeho výrok srozumitelně a přezkoumatelným způsobem vysvětlit.

Rozhodl-li Krajský soud v Brně o zamítnutí návrhu na změnu žaloby, aniž svoje usnesení jakkoliv odůvodnil, za situace, kdy zákonné podmínky pro absenci odůvodnění splněny nebyly, pak zcela jednoznačně nedostal své povinnosti vyplývající z § 169 o. s. ř. Jeho postup nelze kvalifikovat jinak než jako porušení ústavně zaručeného práva stěžovatele na spravedlivý proces ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny.

Zmeškání lhůty k podání žaloby pro zmatečnost v důsledku neúplného poučení

Nález sp. zn. IV. ÚS 2163/11 ze dne 30. 5. 2013

§ 5, § 157, § 229 odst. 4 o. s. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2012

Založí-li obecný soud svým rozhodnutím zjevnou přípustnost dalšího opravného prostředku a následně poučí účastníka řízení způsobem, z něž ten může nabýt legitimního dojmu, že

proti soudnímu rozhodnutí již není přípustný opravný prostředek, poskytl tento obecný soud účastníkovi řízení poučení sice nikoliv zcela v rozporu se zněním ustanovení občanského soudního řádu, ale přesto poučení neúplné. Obecný soud v takovém případě přehlíží, že jeho povinnost podat účastníkům vyčerpávající poučení pro něj vyplývá z dalších zákonných ustanovení. Z výše uvedeného tedy vyplývá povinnost obecných soudů poskytovat poučení o možnosti účastníka řízení podat další opravný prostředek, je-li jeho přípustnost založena automaticky, pouhým vydáním určitého druhu soudního rozhodnutí.

Ústavní soud tak dovodil právo na řádné poučení o přípustnosti mimořádného opravného prostředku, jsou-li splněny výše uvedené podmínky, přímo z čl. 36 Listiny základních práv a svobod a ustanovení § 5 o. s. ř.

Ve stěžovatelově případě byla přípustnost žaloby pro zmatečnost dána ex lege vydáním usnesení městského soudu o odmítnutí odvolání (srov. ustanovení § 229 odst. 4 o. s. ř.). Poskytl-li následně městský soud stěžovateli poučení, dle jehož obsahu není proti jeho rozhodnutí přípustné dovolání, mohl se stěžovatel, navíc v situaci, kdy nebyl právně zastoupen, legitimně domnívat, že občanské soudní řízení mu už žádný prostředek nápravy neposkytuje. Městský soud tak poškodil postavení stěžovatele v tomto řízení a důsledkem neúplného poučení pak stěžovatel již nestačil využít lhůty k podání žaloby pro zmatečnost. Toto pochybení měl posléze sám městský soud napravit a dovodit mimořádnou přípustnost žaloby pro zmatečnost i po překročení zákonné lhůty, a to z důvodů chybného (resp. matoucího) poučení. Důsledky tohoto pochybení nelze spravedlivě přičíst k tíži stěžovatele, který jednal jako bdělý účastník řízení [srov. např. nález Ústavního soudu ze dne 20. února 2002 sp. zn. II. ÚS 618/01 (N 20/25 SbNU 153)].

Porušení čl. 11 odst. 1 Listiny přehnaně formalistickým posouzením podmínek pro vznik odpovědnosti státu za škodu

Nález sp. zn. IV. ÚS 3377/12 ze dne 16. 5. 2013

§ 5, § 8, § 13 zákona č. 82/1998 Sb., § 157 odst. 2 o. s. ř.

K věci: V průběhu exekučního řízení orgány veřejné moci nepozorností, nedostatkem pečlivosti či zanedbáním zaměnily osobu povinného za osobu stěžovatele a místo majetku povinného byl tak postižen majetek stěžovatele. Stěžovatel uvedl, že soudního exekutora bezodkladně kontaktoval a namítal, že v jeho případě došlo k omylu a že není tou správnou osobou povinného; přesto mu bylo soudním exekutorem předloženo vyúčtování všech nákladů s tím, že pokud chce neprodleně odblokovat účty, musí vše hned zaplatit. Stěžovatel u soudního exekutora tedy uhradil v hotovosti celou požadovanou částku, převzal usnesení o nařízení exekuce a exekuční příkazy, které téhož dne soudní exekutor zrušil. Následně se stěžovatel jako žalobce domáhal po České republice – Ministerstvu spravedlnosti ČR přiznání náhrady škody, která mu měla vzniknout nesprávným úředním postupem v předmětném řízení. Podaná žaloba byla odvolacím soudem zamítnuta.

Odvolací soud podle názoru Ústavního soudu nereflekoval zjevnou skutečnost, že postupem exekučního soudu a soudního exekutora bylo porušeno základní právo stěžovatele na ochranu vlastnického práva dle čl. 11 odst. 1 Listiny resp. na pokojné užívání majetku čl. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě.

Ústavní soud se neztotožnil s argumentací odvolacího soudu o bezchybném (tj. zákonném) postupu soudního exekutora, jež podle odvolacího soudu nebylo možno vytknout, že se při provádění exekuce řídil datem narození jako základním identifikačním údajem obsaženým v usnesení o nařízení exekuce. Odvolací soud zjevně pominul ustanovení § 38 odst. 1 exekučního řádu, který naopak jako základní identifikační údaje (náležitosti) exekučního návrhu uvádí jméno a příjmení účastníka a místo jeho trvalého pobytu (a jen podpůrně rodné číslo nebo datum narození či identifikační číslo). Bylo tudíž zákonnou povinností soudního exekutora s dostatečnou pečlivostí posoudit a ověřit údaje exekučního návrhu, porovnat je s údaji exekučního titulu, případně vyzvat oprávněného, aby návrh opravil nebo doplnil (§ 39 exekučního řádu). Pokud tak soudní exekutor nepostupoval, nelze akceptovat, aby důsledky svého zanedbání přenášel na třetí osobu odlišnou od povinného.

Soudní exekutor poté, co byl kontaktován stěžovatelem, nepochybně věděl, že exekuce je prováděna nezákonně; tudíž byl povinen bezodkladně poté, co byl stěžovatelem informován o vadách usnesení o nařízení exekuce a exekučního příkazu, ze své iniciativy exekuční příkaz podle § 47 odst. 1 exekučního řádu zrušit, a upustit od nezákonného a neústavního zásahu do základního práva stěžovatele na pokojné užívání svého majetku. Pokud soudní exekutor naopak při vědomí nezákonnosti svých rozhodnutí nutil stěžovatele, který byl navíc v tísní (s ohledem na zablokování svých účtů u peněžních ústavů a jeho dopad do osobních poměrů), k úhradě exekucí vymáhaných částek v hotovosti, nelze takový postup jakkoliv akceptovat či označovat za zákonný.

Vyloučení věci z výkonu rozhodnutí

Nález sp. zn. I. ÚS 2906/12 ze dne 16. 7. 2013

§ 2 písm. e) a f) vyhlášky Ministerstva dopravy a spojů č. 243/2001 Sb., o registraci vozidel, § 12 odst. 1 zákona č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích, § 134, § 267, § 321, § 322, § 326 odst. 1 o. s. ř.

Obecné soudy – důsledně vzato – prosazují v nyní posuzované věci presumpci nedůvěry v obsah technického průkazu, tedy veřejné listiny. Přenášejí – v rozporu s právním řádem (srov. též § 134 o. s. ř.) a vlastní judikaturou – i za této situace břemeno na povinného či majitele sepisované (zajišťované) věci při exekuci tak, aby tyto osoby dále (v řízení o vylučovací žalobě z exekuce) prokazovaly, že údaje na technickém průkazu jsou skutečně pravdivé. Tím však ve skutečnosti popírají obsah pojmu veřejné listiny, čímž zasahují do právní jistoty subjektů práva, které mohou legitimně důvěřovat v to, že s veřejnou listinou bude v praxi orgánů veřejné moci nakládáno tak, jak podle právního řádu a judikatury být má.

Uvedené názory nepopírají to (čímž argumentuje Nejvyšší soud na podporu svého názoru), že technický průkaz (jako osvědčující i údaje o vlastníkovi vozidla) nelze považovat za listinu s plnou jistotou prokazující vlastnictví k věci. I při neexistenci plné jistoty o vlastnickém právu na podkladě zápisu vlastnictví do technického průkazu [pravdivost údajů uvedených v přihlášce k registraci vozidla není státní orgán oprávněn prověřovat] platí stále pravidlo plynoucí z pojmu veřejná listina o domněnce (byť vyvratitelné) pravdivosti údajů uvedených na veřejné listině.

Ústavní soud tímto nálezem nezamýšlí vyslovit názor, podle kterého exekutor nemůže nikdy sepsat vozidlo, pokud jsou mu předloženy technické průkazy osvědčující vlastnictví třetí osoby. Exekutor například může disponovat konkrétními informacemi, vedoucím až k racionálním pochybnostem o pravdivosti údajů v technickém průkazu o vlastnictví vozidel, navštěvujícím (třeba) fiktivním zápisům v registru vozidel či fiktivním převodům vozidel (za účelem vyhnutí se exekuce), čímž argumentoval právě Nejvyšší soud; soupisu takových vozidel pak nic bránit nebude (třetí osoba bude mít právo posléze podat vylučovací žalobu). Sám obvodní soud v napadeném rozhodnutí přisvědčil názoru stěžovatelky, podle kterého má exekutor přístup k evidenci vlastníků vozidel, resp. k registru vozidel. V registru vozidel se rovněž uvádějí změny ve vlastnictví vozidel [srov. např. § 3 odst. 2 písm. a) vyhlášky č. 243/2001 Sb.]. Jinými slovy, podstatou tohoto nálezu bylo vyslovení nepřipustnosti presumpce "viny", tedy závěr, že nelze a priori povinným osobám přisuzovat zlý, podvodný úmysl fiktivně zaregistrovat či převést vlastní vozidla na třetí osoby za účelem vyhnutí se exekuce na tyto vozidla, a tím en bloc omezovat vlastnická práva i těch "řádných" třetích osob, která vlastnictví k vozidlům nabyla platně a nikoli fiktivně.

Možnost soudního přezkumu rozhodnutí rozhodčího soudu, které nemá povahu rozhodčího nálezu

Nález sp. zn. I. ÚS 1794/10 ze dne 16. 7. 2013

§ 31 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, § 106 o. s. ř.

Obecné soudy v daném případě rozhodly přísně formálně, bez podrobnějšího odůvodnění, jen s poukazem na právní úpravu, umožňující rušit toliko rozhodčí nálezy. Právu na spravedlivý proces však odpovídá povinnost obecných soudů svá rozhodnutí odůvodnit řádně a adekvátně, co do myšlenkových konstrukcí racionálně logickým způsobem se vypořádat se všemi argumentačními tvrzeními uplatněnými účastníky řízení. Nejvyšší soud sice v obsáhlém odůvodnění napadeného rozsudku podrobně (ustanovení za ustanovením) rozebral platnou právní úpravu vztahující se k rozhodčímu řízení; k námitkám stěžovatelů, které měly ústavní rozměr, však jen stručně dovedl, že soudnímu přezkumu "podléhá jen rozhodnutí rozhodčího soudu, které má povahu rozhodčího nálezu, což se plně uplatní i pro stěžovatele napadený výrok rozhodnutí rozhodčího soudu, podle něhož nesou zaplacený poplatek za rozhodčí řízení ve výši 1.000.000 Kč ze svého".

Tu však nelze přehlédnout, že tento výrok usnesení rozhodčího soudu, materiálně posuzováno, má nezanedbatelný dopad do majetkové sféry stěžovatelů. Čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod jednoznačně zaručuje, že vlastnické právo všech vlastníků má stejný zákonný obsah a ochranu. Účastníci řízení musí mít i v rozhodčím řízení rovné postavení a musí jim být dána plná příležitost k uplatnění jejich práv. Výklad použitý obecnými soudy však de facto staví stěžovatele do neodůvodněně nerovného postavení vůči těm, o kterých je rozhodováno rozhodčím nálezem; dopad nálezu může mít – v tom kterém případě – pro účastníka rozhodčího řízení význam srovnatelný či dokonce i nižší, než tomu je u napadeného usnesení v této souzené věci.

Ústavní soud nesouhlasí s názorem (sdíleným rozhodujícími obecnými soudy i rozhodčím soudem), že stěžovatelé uzavřením rozhodčí doložky a podáním návrhu rozhodčímu soudu vědomě a svobodně přijali pravidla rozhodčího řízení; to i s tím, že rozhodčí řízení může být skončeno i vydáním procesního usnesení o zastavení rozhodčího řízení pro nedostatek pravomoci rozhodčího soudu, které v souladu s účelem a smyslem rozhodčího řízení soudnímu přezkumu nepodléhá, neboť nemá povahu rozhodčího nálezu, a to včetně faktického "propadnutí" zaplaceného poplatku za řízení. Podle názoru Ústavního soudu by bylo v dané věci zcela nepřiměřeně tvrdě trvat na tom, aby stěžovatelé předvíдали i takový závěr rozhodčího řízení, které bez možnosti jakékoli obrany výrazně zasáhne do jejich majetkové sféry. Takto však, jen k tíži stěžovatelů, obecné soudy věc posuzovaly. Zásada *vigilantibus iura* je zde dovedena na samou hranici a stěžovatelé jsou postaveni do situace, kdy přespříliš přísným výkladem právních předpisů přicházejí o nemalou finanční částku. To platí i pro poněkud alibistické rady soudů stěžovatelům, spočívající např. v tom, že mají-li za to, že jim byla způsobena újma rozhodnutím, že nesou zaplacený poplatek za rozhodčí řízení ze svého, je prý namístě, aby použili jiný prostředek nápravy proti rozhodčímu soudu jakožto soukromému subjektu než návrh na zrušení usnesení rozhodčího soudu nebo tuto ústavní stížnost. O jaký jiný prostředek nápravy má jít, však obecné soudy neuvádějí.

Ústavní soud podotýká, že nelze vyloučit jiné posouzení věci, pokud by se v ní jednalo pouze o původně uložený poplatek 7.000 Kč. Základním principem právního státu je i princip přiměřenosti; dokazovat, že částka 1.000.000 Kč je s ohledem na okolnosti případu již nepřiměřená a neadekvátní – na rozdíl od částky 7.000 Kč – není nutné. Zde se kvantita mění na kvalitu.

Z JUDIKATURY NEJVYŠŠÍHO SOUDU ČR

rubriku připravila
Mgr. Vladimíra Medková
exekutorská kandidátka Exekutorského úřadu Liberec
JUDr. Soni Karasové

I. rozhodčí řízení:

Ochrana spotřebitele

rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 33 Cdo 1201/2012, ze dne 20. 6. 2013

§ 33 z. o rozhodčím řízení

System ochrany zavedený směrnicí 93/13 vychází z myšlenky, že se spotřebitel nachází v nerovném postavení vůči prodávajícímu nebo poskytovateli z hlediska jak vyjednávací síly, tak úrovně informovanosti, což ho vede k tomu, že přistoupí k podmínkám předem vyhotoveným prodávajícím nebo poskytovatelem, aniž může ovlivnit jejich obsah. Vzhledem k takovému nerovnému postavení čl. 6 odst. 1 směrnice stanoví, že nepřiměřené podmínky [zneužívající klauzule] „nejsou pro spotřebitele závazné“.

Aby bylo dosaženo výsledku požadovaného směrnicí 93/13/EHS, nutno ustanovení § 33 z. r. ř. vykládat tak, že zůstal-li spotřebitel v rozhodčím řízení nečinný (nezačal vůbec jednat ve věci samé), nemůže soud zamítnout návrh na zrušení rozhodčího nálezu, který se opírá o důvody § 31 písm. b) nebo c) z. r. ř. ve znění účinném do 31. 3. 2012, jenom proto, že takové důvody spotřebitel mohl namítat a přesto tak neučinil. Směrnice musí být vykládána v tom smyslu, že vyžaduje, aby vnitrostátní soud, kterému je předložena žaloba na neplatnost rozhodčího nálezu, posoudil neplatnost rozhodčí dohody a zrušil tento nálezh v důsledku toho, že uvedená dohoda obsahuje zneužívající klauzuli, i když spotřebitel neplatnost rozhodčí dohody uplatnil nikoli v rámci rozhodčího řízení, ale pouze v rámci žaloby na neplatnost.

Absolutně neplatná rozhodčí doložka a zastavení exekuce bez návrhu

usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 31 Cdo 958/2012, ze dne 10. 7. 2013

§ 40 odst. 1 písm. c) ex. řádu, § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. a § 39 obč. zák.

Nevydal-li rozhodčí nález rozhodce, jehož výběr se uskutečnil podle transparentních pravidel, resp. byl-li rozhodce určen právníkem osobou, která není stálým rozhodčím soudem zřízeným na základě zákona, a nemůže-li být akceptovatelný ani výsledek tohoto rozhodování, pak tento rozhodčí nález není způsobilým exekučním titulem ve smyslu § 40 odst. 1 písm. c) exekučního řádu, podle něhož by mohla být nařízena exekuce, jelikož rozhodce určený na základě absolutně neplatné rozhodčí doložky (§ 39 obč. zák.) neměl k vydání rozhodčího nálezu podle zákona o rozhodčím řízení pravomoc. Byla-li již exekuce v takovém případě přesto nařízena, resp. zjistí-li soud (dodatečně) nedostatek pravomoci orgánu, který exekuční titul vydal, je třeba exekuci v každém jejím stádiu pro nepřipustnost podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. zastavit, když zákon o rozhodčím řízení nevyklučuje, aby otázka (nedostatku) pravomoci rozhodce byla zkoumána i v exekučním řízení.

Soud při nařízení exekuce zkoumá, zda exekuční titul byl vydán orgánem, který k tomu měl pravomoc, zda je vykonatelný po stránce formální a materiální, zda oprávněný a povinný jsou věcně legitimováni, zda je exekuce navrhována v takovém rozsahu, který stačí k uspokojení oprávněného a zda vymáhané právo není prekludováno. Exekuční soud není oprávněn přezkoumávat věcnou správnost exekučního titulu; obsahem rozhodnutí (jiného titulu), jehož exekuce se navrhuje, je vázán. Nařízený výkon rozhodnutí (exekuci) zastaví soud i bez návrhu (§ 269 odst. 1 o. s. ř.) vždy, existuje-li taková relevantní okolnost, pro niž je provedení výkonu nepřipustné. Ani případná právní moc usnesení o nařízení výkonu nezhojí vady, bránící provedení výkonu rozhodnutí a existující již v době jeho vydání. Nařízenou exekuci tedy lze zastavit také tehdy, zjistí-li soud (dodatečně) nedostatek pravomoci orgánu, který exekuční titul vydal.

II. občanské soudní řízení:

Formální náležitosti veřejné listiny

rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 21 Cdo 2288/2012, ze dne 2. 7. 2013

§ 114b odst. 5 o. s. ř.

Usnesení soudu vydané v občanském soudním řízení je listinou vydanou soudem České republiky; k tomu, aby bylo veřejnou listinou, nepostačuje, aby bylo vydáno v mezích pravomoci soudů, nýbrž je zapotřebí, aby splňovalo všechny požadavky, které pro ně předepisuje zákon, popřípadě jiné obecně závazné předpisy vydané na základě zákona. Fikce uznání nároku

podle ustanovení § 114b odst. 5 občanského soudního řádu tak nenastane, jestliže usnesení, kterým byl žalovaný vyzván, aby se ve stanovené lhůtě ve věci písemně vyjádřil, neobsahuje předepsané formální náležitosti a není proto veřejnou listinou.

Doručování do rukou adresáta

rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 23 Cdo 2425/2011, ze dne 27. 3. 2013

§ 45 odst. 1, 2 o. s. ř.

Pokud se účastník řízení s obsahem doručované písemnosti seznámil, potom otázka, zda bylo doručení vykonáno předepsaným způsobem, ztrácí význam. Nedodržení formy samo o sobě neznámá, že se doručení musí zopakovat, rozhodující vždy je, zda se předmětná písemnost dostala do rukou adresáta.

Nelze tedy přijmout formalistický přístup, je-li naplněna materiální funkce doručení, tj. seznámení se s obsahem písemnosti.

Poučovací povinnost a princip rovnosti účastníků

usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 29 Cdo 1172/2013, ze dne 30. 5. 2013

§ 5 o. s. ř.

Součástí poučovací povinnosti obecných soudů (definované obecně ustanovením § 5 o. s. ř.) není poučení o tom, že žalobce může žalobu změnit (§ 95 o. s. ř.) a domáhat se jiného nároku. To by vedlo k narušení principu rovnosti účastníků. Závěr o tom, zda soud může návrhu vyhovět či ne, není výsledkem aplikace procesních předpisů, ale hmotně právních norem a poučení o hmotném právu, i když má důsledky v procesní oblasti, je stále poučením o hmotném právu, které ustanovení § 5 o. s. ř. nepřipouští.

Absence opakování dokazování a notoriety jako vady řízení

rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 32 Cdo 2537/2011, ze dne 29. 7. 2013

§ 213 o. s. ř.

Nejen skutková zjištění, nýbrž též skutkové závěry z nich dovozené jsou součástí skutkového stavu věci a vztahují se tudíž i na ně pravidla upravená v ustanovení § 213 o. s. ř., v nichž se v poměrech odvolacího řízení promítají zásady přímosti a ústnosti, ovládající dokazování v civilním procesu.

Má-li odvolací soud za to, že skutková zjištění, která soud prvního stupně učinil ze svědeckých výpovědí, umožňují jiné

skutkové závěry než ty, k nimž dospěl soud prvního stupně, pak má zopakovat dokazování výsledkem příslušných svědků. Zatímco v otázce důkazů listinných je obecně postavený požadavek na opakování důkazu listinami věcně neopodstatněný a tudíž formalistický, stran výsledku svědků a účastníků řízení je třeba důkaz výsledkem osob vzhledem k jeho specifickým zopakovat vždy.

Má-li soud za to, že určité skutečnosti není třeba dokazovat, neboť se jedná o takové skutečnosti, které jsou obecně známé (tzv. notoriety), nebo o skutečnosti, které jsou známy jen soudu, a to z jeho úřední činnosti, pak musí být účastníkům umožněno, aby se k povaze těchto skutečností vyjádřili, a musí jim být umožněno dokazovat, že poznatek o tom, že se jedná o notoriety či o skutečnost úředně známou, není správný. Je především povinností soudu, aby účastníky se svým názorem na takovou povahu určitých právně významných skutečností včas seznámil, tak aby měli příležitost procesně reagovat.

Porušení stanoveného postupu při zjišťování skutkového stavu věci, zejména při dokazování, může mít vždy za následek nesprávná skutková zjištění a tedy též nesprávné rozhodnutí ve věci. Překvapivost rozhodnutí soudu je pak porušením práva na spravedlivý proces.

III. insolvenční řízení:

Popření pravosti a výše pohledávky pro jiné právní posouzení

rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 29 ICdo 7/2013, ze dne 18. 7. 2013

§ 199 odst. 2 ins. zákona, § 157 odst. 3, § 172, § 175 o. s. ř.

Rozsudek pro uznání (§ 157 odst. 3 o. s. ř.), rozsudek pro zmeškání (§ 153b odst. 3 o. s. ř. a § 157 odst. 3 o. s. ř.), platební rozkaz (§ 172 o. s. ř.), včetně elektronického platebního rozkazu (§ 174a o. s. ř.) a směnečný (šekový) platební rozkaz (§ 175 o. s. ř.) mají poté, co nabydou právní moci, účinky pravomocného rozsudku (§ 174 odst. 1, § 175 odst. 3 věta první o. s. ř.) a neodůvodňují se. Přitom ovšem skutečnost, že byla vydána, osvědčuje, že soud zkoumal (s pozitivním výsledkem) předpoklady, za nichž vydána být mohla, soud dává navenek najevo, že nenalezl překážky, jež mu brání rozhodnout o věci. Právní posouzení věci (v rovině zkoumání předpokladů, za nichž mohla být takový rozhodnutí vydána) promítá buď v předem definovaném a zákonem omezeném typu odůvodnění (§ 153 odst. 3 o. s. ř. u rozsudků pro uznání a pro zmeškání) nebo v tom, že soud taková rozhodnutí (jež neobsahují odůvodnění žádná) vydal (platební rozkaz, včetně elektronického platebního rozkazu a směnečný nebo šekový platební rozkaz).

Výhrady proti příslušenství pohledávky přiznanému pravomocným rozsudkem pro uznání v rovině právní (argumentem, že věřiteli /žalobci/ podle zákona takové příslušenství nenáleží) jsou „jiným“ právním posouzením věci, jež je insolvenč-

nímu správci jako důvod popření pravosti nebo výše takové pohledávky zapovězeno ustanovením § 199 odst. 2 části věty za středníkem insolvenčního zákona.

IV. společné jmění manželů:

Právní bezúčinnost dohody o vypořádání společného jmění a odporovatelnost úkonu

rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 21 Cdo 2833/2012, ze dne 26. 6. 2013

§ 150 odst. 2 obč. zák.

Žalobou podanou podle ustanovení § 42a občanského zákoníku nelze úspěšně odporovat dohodě o vypořádání společného jmění manželů, jejíž právní bezúčinnost nastala podle ustanovení § 150 odst. 2 občanského zákoníku. Věřitel pohledávky vůči jednomu z manželů, která vznikla před uzavřením dohody o vypořádání společného jmění manželů, má právo ji vymoci na základě titulu pro výkon rozhodnutí (exekučního titulu) také z majetku, který na základě dohody o vypořádání společného jmění připadl manželovi dlužníka, i když bezúčinnost dohody podle ustanovení § 150 odst. 2 občanského zákoníku nebyla (vůči manželovi dlužníka) určena pravomocným rozhodnutím soudu.

Smyslem žaloby podle ustanovení § 42a občanského zákoníku (odpůrčí žaloby) je – uvažováno z pohledu žalujícího věřitele – dosáhnout rozhodnutí soudu, kterým by bylo určeno, že je vůči němu neúčinný dlužníkem učiněný právní úkon. Rozhodnutí soudu, kterým bylo odpůrčí žalobě vyhověno, pak představuje podklad k tomu, že se věřitel může na základě titulu způsobilého k výkonu rozhodnutí (exekučního titulu), vydaného proti dlužníku, domáhat nařízení výkonu rozhodnutí (exekuce) postižením toho, co odporovaným (právně neúčinným) právním úkonem ušlo z dlužníkovy majetku, a to nikoliv proti dlužníku, ale vůči osobě, v jejíž prospěch byl právní úkon učiněn. V případě, že uspokojení věřitele z tohoto majetku není dobře možné (například proto, že osobě, v jejíž prospěch dlužník učinil odporovaný právní úkon, již takto nabyté majetkové hodnoty nepatří), může se věřitel – místo určení neúčinnosti právního úkonu – domáhat, aby mu ten, komu z odporovatelného právního úkonu dlužníka vznikl prospěch, vydal takto získané.

Ustanovení § 150 odst. 2 občanského zákoníku sleduje – obdobně jako ustanovení § 143a odst. 4 občanského zákoníku – ochranu věřitele, který má vůči jednomu z manželů vymahatelnou pohledávku, jejíž uspokojení by mohlo být zkráceno (mimo jiné) dohodou, kterou by bylo provedeno vypořádání společného jmění manželů, jež zaniklo zánikem manželství (dohodou o vypořádání společného jmění manželů). Nesmí-li být dohodou manželů o vypořádání jejich společného jmění dotčena – jak vyplývá z ustanovení § 150 odst. 2 občanského zákoníku – práva věřitelů, znamená to zejména, že dohoda o vypořádání společného jmění manželů je právně účinná vůči věřiteli jen tehdy, byla-li manželé uzavřena (stala-li se mezi

manželi účinnou) dříve, než vznikla věřiteli pohledávka (vůči jednomu z manželů); byla-li tato dohoda uzavřena (stala-li se mezi manželi účinnou) až po vzniku pohledávky věřitele (vůči jednomu z manželů), nemůže být vůči věřiteli právně účinná. Okolnost, že dohoda o vypořádání společného jmění manželů byla manželi uzavřena (stala se mezi manželi účinnou) až poté, co věřiteli již vznikla jeho pohledávka (vůči jednomu z manželů), nezpůsobuje neplatnost dohody, ale jen její tzv. relativní bezúčinnost; znamená to, že dohoda o vypořádání společného jmění je nadále platným právním úkonem a vyvolává (jí sledované) právní následky, že však ve vztahu manželů vůči věřiteli se na dohodu hledí tak, jako kdyby nenastaly její účinky, tedy – jinak řečeno – tak, jako kdyby k vypořádání společného jmění manželů nedošlo.

Zatímco neúčinnost právního úkonu podle ustanovení § 42a občanského zákoníku je třeba uplatnit odpůřčí žalobou a dochází k ní teprve (až) na základě pravomocného rozhodnutí soudu, stav relativní bezúčinnosti dohody podle ustanovení § 150 odst. 2 občanského zákoníku nastává přímo ze zákona (ex lege). Vyplývá z toho (mimo jiné) to, že věřitel vymahatelné pohledávky, která mu vznikla vůči jednomu z manželů dříve, než byla manželi uzavřena (stala se mezi manželi účinnou) dohoda o vypořádání jejich společného jmění, má právo ji vymoci na základě titulu pro výkon rozhodnutí (exekučního titulu) cestou výkonu rozhodnutí (exekuce) také z majetku, který (původně) patřil do společného jmění manželů a který na základě dohody o vypořádání společného jmění připadl manželovi dlužníka, aniž by bezúčinnost dohody podle ustanovení § 150 odst. 2 občanského zákoníku musela být (vůči manželovi dlužníka) určena pravomocným soudním rozhodnutím.

Bezúčinnost zúžení společného jmění manželů v exekuci

rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 21 Cdo 1154/2012, ze dne 9. 5. 2013

§ 262a odst. 1, § 267 o. s. ř., § 42 odst. 1 ex. řádu

Věřitel vymahatelné pohledávky, která mu vznikla vůči jednomu z manželů dříve, než manželi byla uzavřena (stala se mezi manželi účinnou) dohoda o zúžení jejich společného jmění, má právo ji vymoci na základě titulu pro výkon rozhodnutí (exekučního titulu) cestou výkonu rozhodnutí (exekuce) také z majetku, který (původně) patřil do společného jmění manželů a který na základě smlouvy o zúžení společného jmění připadl manželovi dlužníka, aniž by bezúčinnost smlouvy podle ustanovení § 143a odst. 4 občanského zákoníku musela být (vůči manželovi dlužníka) určena pravomocným soudním rozhodnutím. Za majetek patřící do společného jmění povinného a jeho manžela se pro účely nařízení výkonu rozhodnutí považuje také majetek, který netvoří součást společného jmění manželů jen proto, že byl smlouvou zúžen zákonem stanovený rozsah společného jmění manželů (srov. § 262a odst. 1 větu druhou občanského soudního řádu a § 42 odst. 1 větu druhou exekučního řádu), při výkonu rozhodnutí (exekuci) se nepřihlíží ke smlouvě, kterou byl zúžen zákonem stanovený rozsah společného jmění o majetek, který patřil do společného jmění

v době vzniku vymáhané pohledávky (srov. § 262a odst. 2 větu první občanského soudního řádu a § 42 odst. 2 větu první exekučního řádu), a smlouva o zúžení společného jmění manželů vytváří právo k majetku, které nepřipouští výkon rozhodnutí (exekuci), jen tehdy, byl-li oprávněnému znám obsah smlouvy o zúžení společného jmění manželů v době vzniku vymáhané pohledávky [srov. § 267 odst. 2 písm. a) občanského soudního řádu a § 52 odst. 1 exekučního řádu].

Ustanovení § 143a odst. 4 občanského zákoníku sleduje – obdobně jako ustanovení § 150 odst. 2 občanského zákoníku – ochranu věřitele, který má vůči jednomu z manželů vymahatelnou pohledávku, jejíž uspokojení by mohlo být zkráceno (mimo jiné) smlouvou, kterou by byl zúžen dosavadní rozsah společného jmění manželů (smlouvou o zúžení společného jmění manželů). Mohou-li se manželé (každý z nich) na smlouvu o zúžení společného jmění manželů odvolat vůči věřiteli (nebo jiné třetí osobě), jen – jak vyplývá z ustanovení § 143a odst. 4 občanského zákoníku – jestliže je věřiteli (nebo jiné třetí osobě) znám obsah smlouvy o zúžení společného jmění manželů, znamená to zejména, že smlouva o zúžení společného jmění manželů je právně účinná vůči věřiteli jen tehdy, byla-li manželi uzavřena (stala-li se mezi manželi účinnou) dříve, než vznikla věřiteli pohledávka (vůči jednomu z manželů), a jestliže již v té době byl věřiteli také znám obsah smlouvy o zúžení společného jmění manželů, jakož i to, že nemůže být vůči věřiteli právně účinná smlouva o zúžení společného jmění manželů, která byla manželi uzavřena (stala se mezi manželi účinnou) teprve poté, co věřiteli již vznikla jeho pohledávka (vůči jednomu z manželů).

Je zřejmé, že nemožnost manželů (každého z nich) odvolat se vůči věřiteli podle ustanovení § 143a odst. 4 občanského zákoníku na smlouvu o zúžení společného jmění manželů, která byla manželi uzavřena (stala se mezi manželi účinnou) až poté, co věřiteli již vznikla jeho pohledávka (vůči jednomu z manželů), nezpůsobuje neplatnost smlouvy, ale jen její tzv. relativní bezúčinnost; znamená to, že smlouva o zúžení společného jmění je nadále platným právním úkonem a vyvolává (jí sledované) právní následky, že však ve vztahu manželů vůči věřiteli se na smlouvu hledí tak, jako kdyby nenastaly její účinky, tedy – jinak řečeno – tak, jako kdyby nedošlo k zúžení dosavadního rozsahu společného jmění manželů.

Zatímco neúčinnost právního úkonu podle ustanovení § 42a občanského zákoníku je třeba uplatnit odpůřčí žalobou a dochází k ní teprve (až) na základě pravomocného rozhodnutí soudu, stav relativní bezúčinnosti smlouvy podle ustanovení § 143a odst. 4 občanského zákoníku nastává přímo ze zákona (ex lege). Vyplývá z toho (mimo jiné) to, že věřitel vymahatelné pohledávky, která mu vznikla vůči jednomu z manželů dříve, než manželi byla uzavřena (stala se mezi manželi účinnou) dohoda o zúžení jejich společného jmění, má právo ji vymoci na základě titulu pro výkon rozhodnutí (exekučního titulu) cestou výkonu rozhodnutí (exekuce) také z majetku, který (původně) patřil do společného jmění manželů a který na základě smlouvy o zúžení společného jmění připadl manželovi dlužníka, aniž by bezúčinnost smlouvy podle ustanovení § 143a odst. 4 občanského zákoníku musela být (vůči manželovi dlužníka) určena pravomocným soudním rozhodnutím.

AKTUÁLNÍ UDÁLOSTI

Diskusní fórum Exekutorské komory České republiky 2013

Diskusní fórum Exekutorské komory České republiky letos najde zázemí ve Stříteži u Jihlavy v Hotelu Tři věžičky, a to v termínu 30. září a 1. října. Tématem je Střet exekučního a insolvenčního řízení. Program konference je rozdělen do tří bloků. Věnovány budou např. poměru exekuce a insolvence ve vztahu k manželu povinného a k SJM, nákladům exekučního a insolvenčního řízení nebo srovnání obou řízení po rekodifikaci soukromého práva. Kromě soudních exekutorů se akce zúčastní insolvenční správci, exekuční a insolvenční soudci, zástupci Ministerstva spravedlnosti a právnických fakult univerzit. Pozváni jsou také členové prezidia Slovenskej komory exekútorov. Příspěvky, které na Diskusním fóru Exekutorské komory ČR 2013 zaznějí, vycházejí ve speciálním sborníku.

Školení exekutorských koncipientů v Seči

Ve dnech 16. a 17. září se v Seči-Ústupkách na Chrudimsku v Hotelu Jezerka konalo školení pro exekutorské koncipienty na téma nový občanský zákoník. Přednášky vedl prof. Dr. JUDr. Karel Eliáš, právník, vědecký pracovník Ústavu státu a práva Akademie věd ČR. Hovořil mimo jiné o náhradě újmy a bezdůvodném obohacení, o věcných právech, držbě, vlastnickém právu a jeho omezení a nabývání, dále o novinkách v oblasti spoluvlastnictví, právech k cizím věcem, majetkových vztazích mezi manželi, dědickém právu či o provádění staveb na cizím pozemku. Debatovalo se rovněž o změnách v právní úpravě fyzických osob, tedy o navrácení pojmu „svéprávnost“ či o rozšíření podpory člověka při obtížích nebo při neschopnosti právně jednat.

Nový občanský zákoník

V říjnu se pro soudní exekutory a zaměstnance exekutorských úřadů spouští cyklus školení s názvem Nový občanský zákoník. Sérii pořádá Institut práva a ekonomie ve spolupráci s Exekutorskou komorou ČR. Zahrnuje celkem osm školení, která budou probíhat v Praze a Brně až do ledna 2014. Lektory jsou JUDr. Filip Melzer, Ph.D., LL.M., JUDr. Petr Tégel, Ph.D., JUDr. Renáta Šínová, Ph.D., a JUDr. Václav Bednář, Ph.D.

Exekucí ubývá

Exekucí v Česku výrazně ubývá. „Klesající trend pokračuje. V roce 2012 vzniklo o 13 procent méně exekucí než v roce předcházejícím. Teď se naplňují naše odhady a dostáváme se ještě níž,“ analyzuje prezident Exekutorské komory ČR Mgr. Ing. Jiří Prošek. Ačkoliv kompletní a přesná čísla budeme znát až na začátku příštího roku, už nyní lze zveřejnit dílčí data. Od 1. ledna do 30. června 2013 bylo zahájeno 320.000 exekucí, zatímco v první polovině loňského roku soudy nařídily 463.000 exekucí. Úbytek tedy činí více než 30 procent. Příčinou poklesu počtu exekucí je zejména osvěta. Exekutorská komora ČR organizuje řadu přednášek a školení. Další proměnou, která má vliv na úbytek exekucí, je novela exekučního řádu a občanského soudního řádu.

KURZFASSUNGEN

JUDr. Ing. Bohumil Poláček, Ph.D., MBA, LL.M.

Rolle des Sachverständigers
in Vollstreckungsverfahren

Aus angemessener Benützung der Zivilprozessordnung folgt Möglichkeit/Verpflichtung des Gerichtsvollziehers einen Sachverständigen zu bestimmen. Aus dem Meritum ergibt sich, dass es immer um einen Sachverständigen im Bereich Wirtschaft, Gebiet Preiss und Schätzung, Spezialisierung in Unternehmens- und Finanzvermögenbewertung, Bewertung des immateriellen, mobilen und unbeweglichen Vermögen handeln wird. Gerichtsvollzieher wird im Prinzip immer ein schriftliches Gutachten beanspruchen. In außergewöhnlichen, besonders schwierigen Fällen, die eine besondere wissenschaftliche Untersuchung erfordern, kann ein Gerichtsvollzieher zum Zweck der Ausfertigung oder Überprüfung eines Gutachtens ein staatliches Organ, wissenschaftliches Institut, eine Hochschule oder eine auf Gutachtertätigkeit gezielte Institution bestimmen. Gerichtsvollzieher kann jedem Beteiligten, beziehungsweise jeder anderen Person folgendes beauftragen: vor Sachverständige zu erscheinen, notwendige Gegenstände vorzulegen, erforderliche Aufklärungen zu geben, oder etwas zu leisten oder dulden, wenn es für Ausfertigung des Gutachtens bedarf ist. Die Hauptaufgabe eines Sachverständigen wird ein Gutachten über Wert des Vermögens auszufertigen und zwar im Einklang mit Vollstreckungsordnung, das heißt ein üblicher Preis zur Zeitpunkt der Gutachtensausfertigung festzulegen. Nachdem Sachverständige dem Gerichtsvollzieher ein Gutachten übergibt, wird die Belohnung durch einen selbstständigen Beschluss zubilligt. Die Belohnung gilt als zweckmäßig aufgewendete Kosten der Vollstreckungsverfahren.

Mgr. Veronika Vojtková

Belohnung eines Gerichtsvollziehers
für Durchführung einer Vollstreckung wegen
Geldleistungen im Licht der Judikatur
und legislativen Veränderungen

Ziel dieses Artikels ist es kurz die Entwicklung der legislativen Veränderungen zu beschreiben, die Entlohnung eines Gerichtsvollziehers für Durchführung einer Vollstreckung wegen Geldleistungen betrifft, die durch reiche richterliche Tätigkeit der Gerichten beeinflusst wurde, und gleichzeitig auf manche problematische Fragen hinzuweisen, die gerade Anwendung der gesetzlichen Regelung bringt. Das Zentralthema dieser Arbeit ist Charakterisierung der erzwungenen Leistung als Grundlage für Aufzählung der Belohnung für Durchführung einer Vollstreckung wegen Geldleistungen und damit entsprechend Anspruchsentstehung auf Belohnung des Gerichtsvollziehers in verschiedenen Zeitabschnitten des Verfahrens. Widerspruch und damit eng zusammenhängende Unwirksamkeit der Rechtsgeschäfte gilt als Thema dieses Artikels. Zum Sachverhalt gehört die Regelung des Widerspruchsrechts sowie Beschreibung von Möglichkeiten, mit den sich der Berechtigte im laufenden Verfahren verteidigen kann. Im Abschluss wird es über die Möglichkeit von Pfändung des Schuldnervermögens vor Erhebung des Vollstreckungsantrags nachgedenkt.

Mgr. Martina Hradská

Vollstreckung und Unterhaltsgeld

Ziel dieses Artikels ist es auf Grundspezifikum der Vollstreckungsverfahren hinzuweisen, die für Erzwingung von Unterhaltsgeld geführt werden. Autorin befasst sich mit Einfall der gewählten gesetzlichen Bestimmungen auf Durchführung von Vollstreckungen, die für diese Leistungsart geführt werden. Sie richtet auf Einleitung des Vollstreckungsverfahrens, widmet sich den gewählten Vollstreckungsarten und Besonderheiten während Entscheidung über Einstellung des Verfahrens. Spezielle Aufmerksamkeit wird den einzelnen Vollstreckungsarten gewidmet, zum Beispiel Lohnabzüge, Vollstreckung in Immobilien und Beanstandung der Fahrerlaubnis. Im Text der Arbeit wird die Novellierung von Zivilprozess- und Vollstreckungsordnung mit Gesetz Nr. 396/2012 Samm. berücksichtigt.

INHALT

INTERVIEW	6	Man muss nur eine Kammer bewahrt werden und pflichtige Mitgliedschaft der Rechtsanwälte darin Gespräch mit JUDr. Martin Vychopeň, Vorsitzenden der Tschechischen Rechtsanwaltskammer	VOM AUSLAND	27	Umgearbeitete Verordnung Brüssel I aus der Sicht von Anerkennung und Vollstreckung einer Entscheidung Mgr. et Bc. Petra Konečná, Mgr. Jaroslav Hobl
ARTIKEL	9	Rolle des Sachverständigers in Vollstreckungsverfahren JUDr. Ing. Bohumil Poláček, Ph.D., MBA, LL.M.	JUDIKATUR	32	Aus der Judikatur des Verfassungsgerichtes der Tschechischen Republik vorbereitet von Mgr. Lucie Mikmeková
	14	Belohnung eines Gerichtsvollziehers für Durchführung einer Vollstreckung wegen Geldleistungen im Licht der Judikatur und legislativen Veränderungen Mgr. Veronika Vojtková		36	Aus der Judikatur des Höchstgerichtes der Tschechischen Republik vorbereitet von Mgr. Vladimíra Medková
	19	Vollstreckung und Unterhaltsgeld Mgr. Martina Hradská	NACHRICHTEN	40	Aktuelle Ereignisse vorbereitet von Mgr. Petra Báčová
METHODIK	23	Hybridpost Mgr. Alan Havlice			

Fotografie auf der Titelseite: ČAK

Komorní listy

šestnácté číslo
www.ekcr.cz

vzor citace

PŘIJMENÍ J. Název článku. Komorní listy, 03/2013. Praha: Exekutorská komora ČR, 2013. s. POČET STRAN PŘÍSPĚVKU. MK ČR E 19153.

Redakční rada

Mgr. Petra Báčová
JUDr. et PhDr. Stanislav Balík
Mgr. David Hozman
JUDr. Milan Makarius
prof. JUDr. Karel Marek, CSc.
Mgr. Vladimíra Medková
Mgr. Pavel Tintěra

zdarma
náklad 800 ks
vychází čtvrtletně
datum vydání 12. 9. 2013

MK ČR E 19153
registrace Ministerstva kultury ČR
ISSN 1805-1081 (print), ISSN 1805-109X (on-line)

adresa redakce

Exekutorská komora České republiky
IČ: 70940517
Komorní listy
Na Pankráci 1062/58
140 00 Praha 4

kontakt

tel.: + 420 296 804 190
e-mail: redakce@ekcr.cz

překlad

Mgr. Michal Jančuška

sazba a tisk

PRINTECO s.r.o., Brno

Komorní listy
produkuje, vydává a distribuuje
Exekutorská komora České republiky

ELEKTRONICKÉ DRAŽBY ÚČINNÁ INZERCE KOMUNIKACE SE ZÁJEMCI

Proč spolupracovat právě s námi:

- Na našem webu hledá dražené nemovitosti 500.000 lidí ročně.
- S elektronickými dražbami máme 5 let zkušeností.
- Měříme úspěšnost inzerce – víme kde a jak inzerovat.
- Pravidelně zasíláme reporting o stavu dražeb.
- Dražby děláme více než 10 let.
- Sami jsme provedli přes 2000 dražeb.
- Nastavíme Vám rozsah spolupráce na míru Vaším potřebám.

BONUS

PRVNÍ 3 DRAŽBY ZDARMA

Pro více informací nás kontaktujte:

Eurodražby.cz a.s.
Čimická 780/61
181 00 Praha 8
Tel.: 800 900 490
www.eurodražby.cz
exekutor@eurodražby.cz

DRAŽEBNÍ A AUKČNÍ SPOLEČNOST

eurodražby

Ing. Radim Hasman
předseda představenstva

Občas na úrodu
čekáte marně.

4 % p. a.
na tříměsíčním
termínovaném
vkladu

Program DUET PLUS. Investujte na úrodné půdě.

V případě zájmu o Program DUET PLUS se můžete obrátit na kteroukoliv pobočku UniCredit Bank nebo volejte Infolinku 800 144 441.

Jednou jste dole, jednou nahoře.
S námi zvládnete obojí.

Vítejte v
 UniCredit Bank

Program DUET PLUS je zvýhodněná kombinace jednorázového termínovaného vkladu s úrokem 4 % p. a. na tři měsíce a investice do vybraných podílových fondů Pioneer nebo do investičního životního pojištění. Minimální částka pro rozdělení v rámci Programu činí 60 000 Kč. Více informací včetně poučení o rizicích naleznete na www.unicreditbank.cz.